

האדמו"ר מהאלמין
רבי שלום יהודה גראס שליט"א
חיבר למעלה מאלף ספרים על כל מקצועות התורה

זוהר לחשנה באב

חלק ז'

אור הזוהר 203 * אב תשע"ג

מפעל הזוהר העולמי טל: 0527651911

מדרש הנעלם על איכה

זוהר חדש - מדרש הנעלם על איכה

האלפ"א ביתא ששלה רבון העולם להספד של חרבן ביתו

שְׁלַחוּ לְהוּ בְּנֵי בָבֶל לְבְנֵי אֶרֶץ קְדִישָׁא, לֵן יְאוֹת לְמַבְנֵי, לֵן יְאוֹת לְמַעְבַּד הַסְּפָדָא עַל חוֹרְבָן בֵּית אֱלֹהֵנָא, עַל דְּאִתְבַּדְרָנָא בֵּינֵי עַמְמֵינָא, וְאִית לֵן לְמִיפְתַּח הַסְּפִידָא, וְלִפְרָשָׁא אֶלְפ"א בֵּיתָא, דְּשַׁלַּח מְאָרֵי עֲלָמָא לְהַסְפִּידָא דְחוֹרְבָן בֵּיתֵיהּ.

שְׁלַחוּ לְהוּ בְּנֵי אֶרֶץ קְדִישָׁא, יְאוֹת דְּאִתּוֹן אִתְבַּדְרָתוֹן בֵּינֵי עַמְמֵינָא, וְאִתּוֹן לְבַר מְאָרְעָא קְדִישָׁא, וְיְאוֹת לְבֹו לְמַבְנֵי עֲלֵיכֹו וְעַל גְּרַמְיֵיכֹו, דְּנִפְקָתוֹן מְנַהוּרָא לְחֲשׂוּכָא, כְּעַבְרָא דְנִפְיָק מִבֵּי מְאָרֵיהּ. אֲבָל אֲנִי אִית לֵן לְמַבְנֵי וְלְמַעְבַּד הַסְּפִידָא, וְלֵן שְׂדֵר קוּדְשָׁא בְּרִיד הוּא סְפָדָא דְהַסְפִּידָא, דְּאֲנִי כְּנֵהָא דְמַטְרוֹנִיתָא, וְאֲנִי מַבְנֵי בֵּיתָהּ, וְיִדְעִין יְקָרָא דְמְאָרֵי עֲלָמָא. וְלֵן יְאוֹת לְמַבְנֵי, וְלִפְרָשָׁא אִינּוֹן אֶלְפ"א בֵּיתֵינּוּ.

וְאֲנִי יְתֻמִּין כְּלָא אָבָא וְאִמָּא, וּמְסַתְּפְלִין עֵינֵינוּ לְכוּתְלֵי בֵּיתָא דְאִימָנָא, וְהָא אִתְחַרְבַּ, וְלָא אֲשַׁבְחָנָא לָהּ. דְּהוֹת יִנְקָא לֵן כְּכֹל יוֹמָא, בְּיוֹמֵינוּ קְדָמָיִן, מְשַׁפִּירוּ דִּילָהּ. וְהוֹיִת נְחִימַת לֵן, וּמְמַלְלַת עַל לִפְנָא, כְּאִמָּא לְבָרָה. כְּדָבָר אַחַר (ישעיה סו) כְּאִישׁ אֲשֶׁר אָמוּ תִנְחַמְנוּ וְגו'.

וְהַשְׁתָּא אִסְתְּפְלֵן עֵינֵינוּ לְכָל סַטְר, וְאִתְר בֵּית מוֹתְבָא דְאִימָנָא אִתְבַּלְבַּל, וְהָא אִתְחַרְבַּ. נְבַטְשׁ רִישָׁא לְכוּתְלֵי בֵּיתָא וּמוֹתְבָהּ. מֵאֵן יִנְחַם לֵן, וּמֵאֵן יִמְלַל עַל לִפְנָא, וְיִנֵּין עֲלָנָא כְּמִי מְלַבָּא.

וְאִתּוֹן לְבַר מְאָרְעָא קְדִישָׁא, וְיְאוֹת לְבֹו לְמַבְנֵי עֲלֵיכֹו וְעַל גְּרַמְיֵיכֹו, דְּנִפְקָתוֹן מְנַהוּרָא לְחֲשׂוּכָא, כְּעַבְרָא דְנִפְיָק מִבֵּי מְאָרֵיהּ. אֲבָל אֲנִי אִית לֵן לְמַבְנֵי וְלְמַעְבַּד הַסְּפִידָא, וְלֵן שְׂדֵר קוּדְשָׁא בְּרִיד הוּא סְפָדָא דְהַסְפִּידָא, דְּאֲנִי כְּנֵהָא דְמַטְרוֹנִיתָא, וְאֲנִי מַבְנֵי בֵּיתָהּ, וְיִדְעִין יְקָרָא דְמְאָרֵי עֲלָמָא. וְלֵן יְאוֹת לְמַבְנֵי, וְלִפְרָשָׁא אִינּוֹן אֶלְפ"א בֵּיתֵינּוּ.

וְאִתּוֹן לְבַר מְאָרְעָא קְדִישָׁא, וְיְאוֹת לְבֹו לְמַבְנֵי עֲלֵיכֹו וְעַל גְּרַמְיֵיכֹו, דְּנִפְקָתוֹן מְנַהוּרָא לְחֲשׂוּכָא, כְּעַבְרָא דְנִפְיָק מִבֵּי מְאָרֵיהּ. אֲבָל אֲנִי אִית לֵן לְמַבְנֵי וְלְמַעְבַּד הַסְּפִידָא, וְלֵן שְׂדֵר קוּדְשָׁא בְּרִיד הוּא סְפָדָא דְהַסְפִּידָא, דְּאֲנִי כְּנֵהָא דְמַטְרוֹנִיתָא, וְאֲנִי מַבְנֵי בֵּיתָהּ, וְיִדְעִין יְקָרָא דְמְאָרֵי עֲלָמָא. וְלֵן יְאוֹת לְמַבְנֵי, וְלִפְרָשָׁא אִינּוֹן אֶלְפ"א בֵּיתֵינּוּ.

וְהַשְׁתָּא אִסְתְּפְלֵן עֵינֵינוּ לְכָל סַטְר, וְאִתְר בֵּית מוֹתְבָא דְאִימָנָא אִתְבַּלְבַּל, וְהָא אִתְחַרְבַּ. נְבַטְשׁ רִישָׁא לְכוּתְלֵי בֵּיתָא וּמוֹתְבָהּ. מֵאֵן יִנְחַם לֵן, וּמֵאֵן יִמְלַל עַל לִפְנָא, וְיִנֵּין עֲלָנָא כְּמִי מְלַבָּא.

וְהַשְׁתָּא אִסְתְּפְלֵן עֵינֵינוּ לְכָל סַטְר, וְאִתְר בֵּית מוֹתְבָא דְאִימָנָא אִתְבַּלְבַּל, וְהָא אִתְחַרְבַּ. נְבַטְשׁ רִישָׁא לְכוּתְלֵי בֵּיתָא וּמוֹתְבָהּ. מֵאֵן יִנְחַם לֵן, וּמֵאֵן יִמְלַל עַל לִפְנָא, וְיִנֵּין עֲלָנָא כְּמִי מְלַבָּא.

לנו ראוי לבכות, לנו ראוי לספד

כְּשֶׁהֵינּוּ חוֹטְאִים לְפָנֵי אֲבִינוּ, וּמַעֲלָה הִרְצוּעָה לְהַלְקוֹת אוֹתָנוּ, הִיא עֲמֻדָה לְפָנֵינוּ, וּמִקְבֵּלַת הַמַּלְקוֹת שֶׁל הַמֶּלֶךְ כְּדִי לְהִגֵּן עֲלֵינוּ, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (שם נג) וְהוּא מְחַלֵּל מִפְּשָׁעֵינוּ מִדְּכָא מְעוֹנוֹתֵינוּ כּו' וּבַחֲבֵרְתּוֹ נִרְפָּא לָנוּ. וְכַעַת אֵין לָנוּ אִם. וַי' וַי' לָנוּ! וַי' לָכֵם! לָנוּ רְאוּי לְבָכוֹת, לָנוּ רְאוּי לְסַפֵּד, לָנוּ רְאוּי לְפַתֵּר אוֹתָם דְּבַרֵי מְרִירוֹת, לְהוֹדִיעֵם לְאוֹתָם שְׂיֻדְעִים לְבָכוֹת דְּבַרֵי הַסַּפֵּד.

נִקְרַב כָּל יוֹם לְמַטַּת אֲמָנוּ - וְלֹא נִמְצָא אוֹתָהּ שָׁם. נִשְׁאַל עֲלֶיהָ - אֵין מִי שֶׁמְשַׁגֵּיחַ עֲלֵינוּ. נִשְׁאַל לְמַטָּתָהּ - הַתְּבַלְבְּלָהּ. נִשְׁאַל לְכִסְאָהּ - נִפְלָהּ. נִשְׁאַל לְהִיכְלוֹתֶיהָ - הֵם נִשְׁבָּעִים שֶׁלֹּא יוֹדְעִים מִמֶּנָּה. נִשְׁאַל אֶת הָעֶפֶר - רָשָׁם שֶׁל עֲקֻבוֹת אֵין שָׁם.

נִשְׁאַל אֶת הַגֵּג - הֲרֵי הַגֵּג מְשִׁיב לָנוּ, שֶׁיִּשְׁבֶּה שָׁם מִבְּכָה וּמִיִּלְלַת (עליו) וְהוֹלֶכֶת מִבְּכָה, צוֹנְחַת בְּקוֹל שֶׁל מְרִירוֹת עֲלֵינוּ מִגֵּג לְגֵג, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (שם כב) מַה לָּךְ אֶפּוֹא כִּי עֲלִית כְּלָךְ לַגְּזוֹת. נִשְׁאַל אֶת הַדְּרָכִים וְהַשְּׂבִילִים - כָּלֵם אוֹמְרִים שֶׁשָּׁמְעוּ קוֹל מְרִירוֹת שֶׁל בְּכִיָּה שֶׁמִּבְּכָה עַל בְּנֵיהָ, וְלֹא יוֹדְעִים לְאֵן הִסְתַּלְּקָהּ.

נִבְכָּה תָּמִיד וְלֹא נִשְׁכַּח מְרִירוֹת הַבְּכִי מֵעַמּוּנוּ

לָנוּ רְאוּי לְבָכוֹת! לָנוּ רְאוּי לְסַפֵּד! נִנְשָׁק אֶת עֶפֶר רַגְלֶיהָ, נִנְשָׁק אֶת מְקוֹם בֵּית מוֹשְׁבָהּ, נִנְשָׁק אֶת כְּתָלֵי הַהֵיכָל, וְנִבְכָּה בְּמְרִירוֹת. אָנוּ נִפְתַּח בְּהַסַּפֵּד, שֶׁרְאוּנוּ בְּכָל יוֹם כָּל זֶה. נִבְכָּה תָּמִיד וְלֹא נִשְׁכַּח מְרִירוֹת הַבְּכִי מֵעַמּוּנוּ.

כִּי יוֹם מְהוּמָה וּמְבוֹסָה וּמְבוּכָה

פְּתַחוּ הֵם וְאֲמְרוּ, (איכה א) אֵיכָה יִשְׁבֶּה בְּדָד הָעִיר. כְּתוּב (ישעיה כב) כִּי יוֹם מְהוּמָה וּמְבוֹסָה וּמְבוּכָה וְגו'. כִּי יוֹם, יוֹם אֶחָד יֵשׁ לְקִדּוּשׁ בְּרוּךְ הוּא, אֶהוּב נִפְשׁוֹ, כְּלוּל מִכָּל שְׂאֵר הַיָּמִים. שְׁשָׂה יָמִים כְּלוּלִים בּוֹ, וְהוּא הַכָּלֵל שֶׁל כָּלֵם. וְעַל שֶׁהִתְרַבּוּ הַחֲטָאִים הַסְּתַלְּק לְמַעֲלָה, לְבֵית עוֹלָם הַחַיִּים.

אֲזַי, מִתְחַת שְׂפוּלֵי הַמִּשְׁכָּן, קָם יוֹם שֶׁל מְרִירוֹת, יוֹם שֶׁל בְּכִיָּה, יוֹם שֶׁל צַעַר, יוֹם שֶׁנִּקְרָא מְהוּמָה

כִּד תּוֹיְנוּ חֲטָאֵי קַמִּי אֲבוּנָא, וְסָלִיק רְצוּעָא לְאַלְקָאָה לָן, אִיהִי קַיִימַת לְקַמְנָ, וּמִקְבֵּלַת מַלְקוּיָתָא דְּמַלְכָּא, בְּגוּן לְאַנְנָא עֲלָנָא. כְּדָבָר אַחַר (שם נג) וְהוּא מְחַלֵּל מִפְּשָׁעֵינוּ מִדְּכָא מְעוֹנוֹתֵינוּ כּו' וּבַחֲבֵרְתּוֹ נִרְפָּא לָנוּ. וְהַשְׁתָּא אִימָא לִית לָן, וּוִי. וּוִי לָן, וּוִי לָכוּ. לָן יְאוּת לְמַכְבֵּי, לָן יְאוּת לְמַסְפַּד, לָן יְאוּת לְפַתְרָא אֵינּוּן מִלִּין דְּמְרִירוֹ, לְאוּדְעָא לְהוּ, לְאֵינּוּן דִּידְעִין לְמַכְבֵּי מִלִּין דְּהַסַּפֵּדָא.

נִקְרַב בְּכָל יוֹמָא לְגַבֵּי עַרְסָא דְּאִימָנָא, וְלֹא נִשְׁכַּח לָהּ תַּפְנוּ. נִשְׁאַל עֲלֶיהָ, לִית מֵאֵן דִּישְׁנַח עֲלָן. נִשְׁאַל לְעַרְסָא דִּילָהּ, אֶתְבַּלְבְּלָא. נִשְׁאַל לְכוּרְסֵיִיא, נִפְלַת. נִשְׁאַל לְהִיכְלוֹן דִּילָהּ, אוּמָאֵן אֵינּוּן דְּלֹא יוֹדְעִין מִנֶּה. נִשְׁאַל לְעַפְרָא, רְשִׁימוֹ דְּעַקְבָּתָא לִית תַּפְנוּ.

נִשְׁאַל לְאֵינְרָא, הֵא אֵינְרָא אֶתִיב לָן, דְּתַפְנוּ יִתְבַּח מִבְּכָה וּמִיִּלְלַת עֲלָן וְאוּלַת מִבְּכָה, צוֹנְחַת בְּקוֹל מְרִירוֹ עֲלָן, מֵאֵינְרָא לְאֵינְרָא. כְּמַה דְּאֶתְ אֲמַר, (שם כב) מַה לָּךְ אֶפּוֹא כִּי עֲלִית בְּלָךְ לַגְּזוֹת. נִשְׁאַל לְאוּרְחִין וְשְׂבִילִין, בְּלָהוּ אֲמְרִין דְּשָׁמְעוּ קוֹל מְרִירוֹ דְּבְכִיָּה, דְּמִבְּכָה עַל בְּנֵהָ, וְלֹא יוֹדְעִין לְאֵן אֶסְתַּלְּקַת.

לָן יְאוּת לְמַכְבֵּי, לָן יְאוּת לְמִסְפַּד. נִנְשָׁק עַפְרָא דְּרַגְלָהּ, נִנְשָׁק אֶתְרֵי בֵי מוֹתְבָהּ, נִנְשָׁק בּוֹתְלֵי הַיִּכְלָא, וְנִבְכֵי בְּמְרִירוֹ. אָנוּ נִפְתַּח בְּהַסַּפֵּדָא, דְּחַמִּינָן בְּכָל יוֹמָא כָּל הַאי. נִבְכֵי תְדִיר וְלֹא אִיתְנַשִּׁי מְרִירוֹ דְּבְכִיָּה מִיָּנוּ.

פְּתַחוּ אֵינְהוּ וְאֲמְרוּ, (איכה א) אֵיכָה יִשְׁבֶּה בְּדָד הָעִיר, כְּתוּב (ישעיה כב) כִּי יוֹם מְהוּמָה וּמְבוֹסָה וּמְבוּכָה וְגו'. כִּי יוֹם. חַד יוֹמָא אִית לְקוּדְשָׁא בְּרִידָא הוּא, רְחִימָא דְּנַפְשִׁיהּ, בְּלִילָא מִכָּל שְׂאֵר יוֹמִין, שִׁית יוֹמִין בְּלִילָן בֵּיהּ, וְהוּא כְּלָלָא דְּכָלְהוּ. וְעַל דְּאֶסְגִּיאוּ חוּבְיוֹן, אֶסְתַּלְּק לְעִילָא, לְבִי עֲלָמָא דְּחַיִּין.

כְּדִין מִתְחַת שְׂפוּלֵי מִשְׁכְּנָא, קָם יוֹמָא דְּמְרִירוֹ, יוֹמָא דְּבְכִיָּה, יוֹמָא דְּצַעַרָא, יוֹמָא דְּאִינְרֵי

ומבוסה ומבוכה. ונכנס לתוך המשכן, ומכלה ומטמא. ורבון המשכן הלך וברח וגרש מתוך מושבו לתוך החר שבחוץ, ולתוך החר שחרוב, והמשכן (השמד) ונחרב.

אחר כך ירד אותו היום העליון שהסתלק, שאל על משכנו - והנה נחרב. נכנס והשגיח בבעלת המשכן, הגבירה אהובת נפשו - והיא גרשה וברחה, וכל בנינה סתור. אז התחיל לבכות, בכיה אחר בכיה, פנהמת התרנגול על נקבתו. זהו שכתוב (שם) מקרקר קר, נהמת התרנגול. קר - הרבון השליט.

ושוע אל החר, עשה שועה וצוח אל החר, שלשם ברחה הגבירה. עשה שוע, צונם וקורא בנהמה של בכיה איכה. איכה אהובת נפשי, איכה יונתי שלמתי, איכה יחידתי, שהתיחדה עמי ביחוד. איכה שהיית נוטלת בכל יום חמש ועשרים אותיות היחוד, ונקראת על זה פ"ה.

לנו ראוי לבכות, לנו ראוי לספד, לנו אחותי בתי אמי, לאן הלכת? לאן פנית ללכת? אנו ששומעים בכל יום הקרקור הזה של רבוננו, לנו ראוי לבכות, לנו ראוי לספד, לנו ראוי לפתח איכה. איכה ישבה בדרך וגו'.

ואיכה אשית

רבי לויטס החוזה פתח, (בראשית א) ואיכה אשית בינך וביני האשה וביני זרעך. שנאה רבה הייתה מיזם שנברא העולם, ועל העלה של עצת הנחש. מאותה השעה שהתקלל, נדחה מלפני שער המלך, והוא אורב תמיד בין הגדרות של העולם, בין אותם גדרות התורה, כל אותם שדשים בעקב, באותם הגדרות נושף אותם.

אוי שמצא, אוי שנשף. אוי על השנאה הרעה שנשמרה, על השנאה הרעה שהייתה לו באשה הזו, שנקראה אשה יראת ה'. שנאה רעה שמר לה מיזם שנברא העולם, עד ששבר אותה בשבר, לשפכ לעפר.

"איכה" ישבה "בדרך" העיר "רבתי" עם "היתה" (איכה א). הסתפל באותיות של ראש כל תבה ותבה, ותמצא שמירה של שנאה רעה, שנשמרה עד שנחרב

מהומה ומבוסה ומבוכה, ועאל בגו משכנא, ושיצי וסאיב. ורבונא דמשכנא, אול וערק ואתתרד מגו מותניה לגו טורא דלבר, ולגו טורא דחרוב, ומשכנא אתחרב.

לבתר, נחת ההוא יומא עילאה, דאסתלק, שאל על משכניה, והא אתחרב. עאל ואשנח על מארי דמשכנא, מטרוניתא רחימתא דנפשיה, והיא אתתרכת וערקת, וכל בנינה סתיר. פדין שארי למנעי, גועא פתר גועא, פנהימו דתרנגולא על נוקביה. הדיא הוא דכתיב, (שם) מקרקר קר, נהימו פתרנגולא. קיר, רבון שליטא.

ושוע אל החר, עביר שועה וצוח לגבי טורא, דערקת תמן מטרוניתא. עביר שוע צוח וקרי בנהימו דככיה איכה. איכה רחימתא דנפשי, איכה שפנינתי שלימתי, איכה יחידתי דיילי, דאתיחדא עמי ביחודא. איכה דהיית נטלא בכל יומא, חמש ועשרים אתוון דיחודא, ואתקריאת פ"ה על דא.

לנו ראוי לבכות, לנו ראוי לספד, לנו אחותי בתי אמי, לאן אולת, לאן פנית למיתה. אנו דשמעין בכל יומא קרקורא דא דרבוננא, לן יאות למכפי, לן יאות למספד, לן יאות למפתח איכה. איכה ישבה בדרך וגו'.

רבי לויטס חוזה פתח, (בראשית ג) ואיכה אשית בינך וביני האשה וביני זרעך. דכבו סני הוה מן יומא דאתברי עלמא, על עילה דעיטא דנחש, מההיא שעתא דאתלטייא, אתדחייא מקמי תרעא דמלכא, והוא כמין תדיר בין גדרין דעלמא, בין אינון גדרין דאורייתא, כל אינון דדשין בעקב, באינון גדרין, נשיד לון.

ווי דאשפת, ווי דנשיד. ווי על דכבו בישא דאתנמיר. על דכבו בישא דהוות ליה בהאי אשה, דאתקריא אשה יראת ה'. דכבו ביש נטר לה מן יומא דאתברי עלמא, עד דתבר לה בתבירו, למשכב לעפרא.

"איכה" ישבה "בדרך" העיר "רבתי" עם "היתה" (איכה א), אסתפל באתוון דריש כל תיבה ותיבה, ותשפת נמירו דכבו בישא, דאתנמרא, עד

בית המקדש. איב"ה רע"ה בראשי האותיות נשמרה לה לאותה אשת חיל, בשברון של בית המקדש, לשכב לעפר.

זהו שפיתוב (ש) "כאלמנה רבתי בגוים" שרתי "במדינות היתה" למס. תקרא למפרע בראשי האותיות - ל"ה בשבר"ף. בשברון של בית המקדש, בשברונה של פנסת ישראל, ששנאה רעה הדביק ל"ה בשבר"ף.

איכה שנדבקה לאותה איבה רעה הזו, קול הנחש, קול מרירות של בכיה ברקיעים. אלו קוראים איכה, ומצד אחר קוראים איבה. זהו שפיתוב ואיבה אשית בינה ובין האשה. בין הצד הזה, ובין הצד הזה, נמצא השם (ש) בחרבן בית המקדש. ובפסוק הראשון נרשם הכל, לדעת שכ"ה זהו הדביק אותה איב"ה רעה ששמר לה מיום שנברא העולם.

איכה ישבה בדרך, רבי הרפינס פתח, (בראשית ג) ויגרש את האדם וישכן מקדם לגן עדן. ויגרש את - זו פנסת ישראל, בחרבן בית המקדש, שגרשה בגרושין, שנשלחה בשלוחין, פסא המלך שנפלה.

ויגרש את - זה פסא המלך

ויגרש את - זה פסא המלך. אוי שגרשה, אוי שנפלה. האדם, אותו ששולט על הפסא שפיתוב בו (יחזקאל א) ועל דמות הפסא דמות פמראה אדם וכו'. נפלה הפסא - נפל הכל.

וישכן - אותו שגרש את זה, השפין והשרה ישוב אחר בהפוכו. בשעה שנחרב בית המקדש, סלק את הכבוד העליון למעלה, והמעט דמותו מכמו שהיה, והפסא נסע ממנו ונפרד.

כביכול השרה את גן העדן עם הפרובים למטה, ונפרד מאותו הכבוד העליון, והשרה את אותה להט החרב, לעמד במקום גברתו, לשמור ולשאב ולהסתיר (ולחץ) אותה הדרך ששופעת מעץ החיים.

ושלמה המלך צווח ואומר, (משלי ל) תחת שלוש רגזה ארץ כו' תחת עבד פי ימלוך כו' ושפחה פי תירש גברתה. השפחה בפנים, גברתה בחוץ. איכה

דאתחרב פי מקדשא. איב"ה רע"ה פרישי אתוון, אתנמיר לה להחיא אשת חיל, בתכירו דבי מקדשא, למשכב לעפרא.

הרא הוא דכתיב, (איכה א) "כאלמנה רבתי בגוים" שרתי "במדינות היתה" למס, תקרא למפרע פרישי אתוון, ל"ה בשבר"ף. בתכירו דבי מקדשא, בתכירו דכנישתא דישראל, דכבו בישא אדביק ל"ה בשבר"ף.

איכה דאתדבקת להחיא איבה רעה דא, קל הנחש, קל מרירו דכביה ברקיעין. אלון קראן איבה, ומסטרט אחרא קראן איבה. הרא הוא דכתיב, ואיבה אשית בינה ובין האשה, בין סטרא דא, ובין סטרא דא, אשתפח בחרבן פי מקדשא. ובקרא קדמאה אתרשים כלא למנדע דהאי כ"ה, אדביק לה איב"ה רעה, דנמיר לה מיומא דאתברי עלמא.

איכה ישבה בדרך, רבי הרפינס פתח, (בראשית ג) ויגרש את האדם וישכן מקדם לגן עדן. ויגרש את, דא פנסת ישראל. בחרבן פי מקדשא, דאתתרכת בתירוכין, דאשתלחת בשלוחין, ברסייא דמלכא נפלת.

ויגרש את, דא ברסייא דמלכא. ווי דאתתרכת, ווי דנפלת. האדם, החוא דשליט על בורסייא, דכתיב ביה (יחזקאל א) ועל דמות הפסא דמות פמראה אדם כו'. נפלת ברסייא, נפל כלא.

וישכן, החוא דתריד לדא, אשפין ואשרי יישובא אחרא, בהיפוכא. בשעתא דאתחריב פי מקדשא, סליק לכבוד עילאה לעילא, ואזעיר דיוקניה מכמה דתוות. ובורסייא נטיל מניה ואתפרש.

כביכול אשרי לגן עדן עם פרובים לתתא, ואתפרש מהחוא כבוד עילאה. ואשרי להחיא להט החרב, למיקם פדוכתא דרפנותיה, למיטר ולמישאב ולמסתיר, החוא אורח דאנגיד מעץ החיים.

ושלמה מלכא צווח ואמר, (משלי ל) תחת שלוש רגזה ארץ כו' תחת עבד פי ימלוך כו' ושפחה פי תירש גברתה. שפחה לגו, גבירתה לבר.

איכה ישבה בְּדָד, מאי בְּדָד. כְּמָא דְאֵת אָמַר, בְּדָד יֵשֵׁב מִחוּץ לַמַּחֲנֶה מוֹשְׁבֹו.

ישבה בְּדָד, מה זה בְּדָד? כמו שְׁנַאֲמַר בְּדָד יֵשֵׁב מִחוּץ לַמַּחֲנֶה מוֹשְׁבֹו.

ויקח ה' אֱלֹהִים אֶת הָאָדָם וַיְנַיִחֵהוּ בְּגֵן עֵדֶן

איכה ישבה בְּדָד, רַבִּי חֲנִינְאִי וַרְבִּנְן פּוֹתְחִים הַכְּתוּב בְּאָדָם הָרֵאשׁוֹן. (בראשית ב) וַיִּקַּח ה' אֱלֹהִים אֶת הָאָדָם וַיְנַיִחֵהוּ בְּגֵן עֵדֶן וְגו'. וַיִּקַּח, בְּמָה לְקַחוּ? רַבִּי חֲנִינְאִי אָמַר, לְקַחוּ בְּדַבְרִים, כְּמוֹ שְׁנַאֲמַר (ויקרא ח) קַח אֶת אֶהְרֹן. וַרְבִּנְן אָמְרוּ, לְקַחוּ בְּרוּחַ, כְּמוֹ שְׁנַאֲמַר (מלכים ב) הַיּוֹם ה' לָקַח אֶת אֲדֹנָיָה מֵעַל רֹאשׁוֹ.

איכה ישבה בְּדָד, ר' חֲנִינְאִי וַרְבִּנְן פְּתַחֵי קְרָא בְּאָדָם הָרֵאשׁוֹן. (בראשית ב) וַיִּקַּח ה' אֱלֹהִים אֶת הָאָדָם וַיְנַיִחֵהוּ בְּגֵן עֵדֶן וְגו'. וַיִּקַּח, בְּמָה לְקַחוּ. ר' חֲנִינְאִי אָמַר, לְקַחוּ בְּדַבְרִים. בְּדַבְרֵי אַחֵר (ויקרא ח) קַח אֶת אֶהְרֹן. וַרְבִּנְן אָמְרוּ, לְקַחוּ בְּרוּחַ. בְּדַבְרֵי אַחֵר, (מלכים ב) הַיּוֹם ה' לָקַח אֶת אֲדֹנָיָה מֵעַל רֹאשׁוֹ.

וַיְנַיִחֵהוּ בְּגֵן עֵדֶן, כְּדִי לְהִיּוֹת לוֹ מְנוּחָה, לְדַעַת וּלְהַכִּיר הַחֲכָמָה וְהַתּוֹרָה. שְׁאָמַר רַבִּי חֲנִינְאִי, הַתּוֹרָה לְמִדָּה הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא אֶת הָאָדָם. זֶהוּ שְׁכַתּוֹב (איוב כח) אֲזִי רָאָה וַיִּסְפְּרָה וְגו', וַיֹּאמֶר לְאָדָם. וְהָיוּ מִלְּאֲכֵי הַשָּׁרֵת מְקַלְסִים לְפָנָיו.

וַיְנַיִחֵהוּ בְּגֵן עֵדֶן, כְּדִי לְהִיּוֹת לוֹ מְנוּחָה, לְדַעַת וּלְהַכִּיר הַחֲכָמָה וְהַתּוֹרָה. דְּאָמַר רַבִּי חֲנִינְאִי, הַתּוֹרָה לִימְדָה הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא לְאָדָם. הָדָא הוּא דְכַתִּיב, (איוב כח) אֲזִי רָאָה וַיִּסְפְּרָה וְגו', וַיֹּאמֶר לְאָדָם. וְהָיוּ מִלְּאֲכֵי הַשָּׁרֵת מְקַלְסִים לְפָנָיו.

עַד שֶׁרָאָה סְמֵא"ל בְּשָׁמַיִם, וְנִתְקַנָּא בּוֹ, וַיֵּרֵד מִן הַשָּׁמַיִם כְּדַמּוֹת צַל עַל נַחֲשׁ. הַנַּחֲשׁ נִרְאָה, וְהַצַּל עֲלָיו, תְּקַפָּא וְחִילָא דִּילֵיהּ.

עַד שֶׁרָאָה סְמֵא"ל לִיָּהּ בְּשָׁמַיִם, וְנִתְקַנָּא בּוֹ, וַיֵּרֵד מִן הַשָּׁמַיִם כְּדַמּוֹת צַל עַל נַחֲשׁ. הַנַּחֲשׁ נִרְאָה, וְהַצַּל עֲלָיו, תְּקַפָּא וְחִילָא דִּילֵיהּ.

קָרִיב הָהוּא נַחֲשׁ לְנָפִי אִיתְתָּא, דִּדְעָתָא קִלָּה מִן הָאִישׁ. מִכָּאֵן שְׁאֲשָׁה לֹא מִתְּפַתִּית אֶלָּא בְּאֲשָׁה אַחֲרֵת. (בראשית ג) וַיֹּאמֶר אֵל הָאֲשָׁה אַף כִּי אָמַר אֱלֹהִים, מִיָּד פָּתַח בְּאַף. מִכָּאֵן שֶׁבִּתְחִלַּת דְּבָרָיו שֶׁל אָדָם נִפְרַ מִי הוּא. כִּף הוּא פָּתַח בְּאַף, לְהוֹדִיעַ מִי הוּא.

קָרִיב הָהוּא נַחֲשׁ לְנָפִי אִיתְתָּא, דִּדְעָתָא קִלָּה מִן הָאִישׁ. מִכָּאֵן דְּאִיתְתָּא לָא אִתְּפַתִּית, אֶלָּא בְּאִיתְתָּא אַחֲרָא. (בראשית ג) וַיֹּאמֶר אֵל הָאֲשָׁה אַף כִּי אָמַר אֱלֹהִים, מִיָּד פָּתַח בְּאַף. מִהֲכָא, דְּכַתְּחִלַּת דְּבָרָיו שֶׁל אָדָם נִפְרַ מִי הוּא. כִּף הוּא פָּתַח בְּאַף, לְהוֹדִיעַ מִי הוּא.

נָטַל סִימָן זֶה - אִם תִּקְבֹּל, אִם לֹא תִקְבֹּל. וְהַמְשִׁיכָה בְּדַבְרִים, עַד שֶׁפְּתַחָה בְּאוֹת מ"ם, וְאָמְרָה מִכָּל עֵץ הִגֵּן [אֲכַל] נֹאכַל. מִיָּד נָטַל הַנַּחֲשׁ אוֹת מ', וַיִּשֹׁם אוֹתָהּ עַל זְרוּעוֹ הַשְּׂמְאֵלִית, וְהָיָה מִמֵּתִין עַל וַא"ו תִּי"ו מִפְּיָהּ, כְּדִי לְהִיּוֹת מו"ת נִכּוֹן לְפָנֵיהֶם.

נָטַל סִימָן זֶה, אִם תִּקְבֹּל, אִם לֹא תִקְבֹּל. וְהַמְשִׁיכָה בְּדַבְרִים, עַד שֶׁפְּתַחָה בְּאוֹת מ"ם, וְאָמְרָה מִכָּל עֵץ הִגֵּן אֲכַל נֹאכַל. מִיָּד נָטַל הַנַּחֲשׁ הָאוֹת, וַיִּשֹׁם אוֹתָהּ עַל זְרוּעוֹ הַשְּׂמְאֵלִית, וְהָיָה מִמֵּתִין עַל וַא"ו תִּי"ו מִפְּיָהּ, כְּדִי לְהִיּוֹת מו"ת נִכּוֹן לְפָנֵיהֶם.

וּתְרָא הָאֲשָׁה

הַתְּחִיל לְפַתּוֹתָהּ, עַד דְּכַתִּיב, (שם) וּתְרָא הָאֲשָׁה, בְּטַעֲמָא סְנִי וְתַקִּיף. מְלַמֵּד, שֶׁפָּרְחוּ הָאוֹתִיּוֹת וַא"ו תִּי"ו, וְעָלוּ לְהַתְּחַבֵּר עִם הָאוֹת מ"ם, וְהָאוֹת מ"ם הִיָּתָה עוֹלָה וַיִּזְרְדָת, וְלֹא הִיָּתָה מִתְּחַבֵּרַת עִמָּהֶם, עַד שְׁנַתְּפַתִּית.

הַתְּחִיל לְפַתּוֹתָהּ, עַד דְּכַתִּיב, (שם) וּתְרָא הָאֲשָׁה, בְּטַעֲמָא סְנִי וְתַקִּיף. מְלַמֵּד, שֶׁפָּרְחוּ הָאוֹתִיּוֹת וַא"ו תִּי"ו, וְסָלְקוּ לְהַתְּחַבֵּר עִם אוֹת מ"ם. וְאוֹת מ"ם הִיָּתָה עוֹלָה וַיִּזְרְדָת, וְלֹא הִיָּתָה מִתְּחַבֵּרַת עִמָּהֶם, עַד שְׁנַתְּפַתִּית.

וּפָרְחוּ וַא"ו תִּי"ו אַרְבַּע פְּעָמִים, וְהַקִּיפוּ אֶת הָאוֹת מ"ם לְאַרְבַּעַה צְדָדִים, שְׁכַתּוֹב (בראשית ג) וַתִּקַּח מִפְּרִי וַתֹּאכַל וַתִּתֵּן גַּם לְאִשְׁהָ וְכו' וַתִּפְקַחְנָה עֵינֵי שְׁנֵיהֶם. הָא

וּפָרְחוּ וַא"ו תִּי"ו, ד' זְמַנִּין, וְהַקִּיפוּ לְאוֹת מ"ם לְד' סְטָרִין. דְּכַתִּיב, (בראשית ג) וַתִּקַּח מִפְּרִי וַתֹּאכַל וַתִּתֵּן גַּם לְאִשְׁהָ וַתִּפְקַחְנָה עֵינֵי שְׁנֵיהֶם. הָא

ד' זמנין ו' ת'. מלמד, שסבבו לאות מ"ם לארבע צדדין, והמ"ם באמצע, מות בכל סטריין.

הנה ארבע פעמים ו' ת'. מלמד שסבבו לאות מ"ם לארבעה צדדים, והמ"ם באמצע, מות בכל הצדדים.

ירד הקדוש ברוך הוא לראות, ויתחבא האדם ואשתו

דבר אחר, (ירמיה ט) פי עלה מות בחלונינו. דא סמאל, דאיהו חד מחלוני שמיא. ועל דא מי גבר יחיה ולא יראה מות. מייד שלט בה, והטיל בה זיהמא. נחת קודשא ברוך הוא למיחמי, ויתחבא האדם ואשתו.

כמו שנאמר (ירמיה ט) פי עלה מות בחלונינו, זה סמאל, שהוא אחד מחלונות השמים. ועל זה (תהלים פט) מי גבר יחיה ולא יראה מות. מייד שלט בה והטיל בה זיהמא. ירד הקדוש ברוך הוא לראות, ויתחבא האדם ואשתו.

קדם שחטאו היתה השכינה עטרה על ראשיהם, להיות בשבילם שורה על העולם

תא חזי, קודם שחטאו, היתה השכינה עטרה על ראשיהם, להיות בשבילם שורה על העולם. בין שחטאו, כביכול, תש כחה, ואסתלקת ולא שליטת. וקודשא ברוך הוא שארי לקונן, ואמר איכה, מה תהא מינה, שולטנותא אעדו מינה. אוף קבא בחורבן בי מקדשא, שולטנותא אעדו, וקודשא ברוך הוא שארי למיספר, ואמר איכה, מה תהא עליה.

בא וראה, קדם שחטאו היתה השכינה עטרה על ראשיהם, להיות בשבילם שורה על העולם. בין שחטאו, כביכול תש כחה, והסתלקה ולא שלטה. והקדוש ברוך הוא התחיל לקונן, ואמר איכה, מה יהיה ממנה? השלטון הוסר ממנה. אף פאן בחורבן בית המקדש השלטון הוסר, והקדוש ברוך הוא התחיל לספר, ואומר איכה, מה תהא עליה?

קול ברמה נשמע נהי בכי תמרוורים

איכה, רבי פנחס פתח, (ירמיה לא) קול ברמה נשמע נהי בכי תמרוורים וגו'. בשעה שנחרב בית המקדש ונשרף, בא קול והתעורר על קברי האבות הראשונים, ואמר: אבות הראשונים, אתם רדומים בשנה, ואינכם יודעים על צער העולם. בניכם שגדלתם בצער, והכנסתם אותם לאמונה הרבה של הקדוש ברוך הוא, הנה מתו, והנה נהרגו, והנה הלכו לגלות בין שונאייהם, ידיהם מהדקות לאחור, מתים ברעב, בתייהם נשרפו. איזה הרחמים שלכם? איזה אמונתכם? קימו התעוררו אליהם!

איכה, רבי פנחס פתח, (ירמיה לא) קול ברמה נשמע נהי בכי תמרוורים וגו'. בשעתא דאתחרב בי מקדשא, ואתוקד. אתא קלא ואיתער על קברי אבהן קדמאי, ואמר, אבהן קדמאי, אתון דמיכון בשניתא, ולא ידעיתון צערא דעלמא, בניכון דגדלתון בצערא, ואעילתון בהימנותא סגי דקודשא ברוך הוא, הא מיתו, והא אתקטלו, והא אולו בגלותא בין שנאייהון, ידיהון מהדקן לאחורא, מיתין בכפנא, בתייהון אתוקד. אן רחמין דילכוון, אן מהימנותא דילכוון, קימו איתערו לגבייהו.

משה הרועה הנאמן, איפה הבנים?

מיד אתערו אבהן ואמהן, ואולו לגבי משה, אמרו ליה, משה רעיא מהימנא, אן אינון בניו, אן שבקת לון. מיד איתער משה, ואול עמהון לגבי יהושע. אמר ליה, בני אבהן אלין, בני ישראל, דפקדני קודשא ברוך הוא עליהון, ושבקת לון בידה, אן אינון.

מיד התעוררו האבות והאמהות והלכו אל משה. אמרו לו: משה הרועה הנאמן, איפה הבנים? איפה השארית אותם? מיד התעורר משה, והלך עמהם אל יהושע. אמר לו: בני האבות הללו, בני ישראל, שהפקיד אותי הקדוש ברוך הוא עליהם, והשארתי אותם בידך, איפה הם?

אתיב יהושע ואמר, רבינו משה, בארעא קדישא שבקת לון, ופליגית לון ארעא על פום

השיב יהושע ואמר: רבינו משה, בארץ הקדושה השארתי אותם, וחלקתי להם הארץ על פי

עֲדָבָא, כְּמָה דְּפִקְדָּתֵנִי, וְכִלְהוּ שְׂבָקִית גְּבֵר עַל אַחֲסִנְתִּיהָ וְעַל עֲדָבֶיהָ.

גוֹרֵל, כְּמוֹ שְׂצוּיֵתֵנִי, וְכֵלֶם הַשְּׂאֲרָתִי אִישׁ עַל נַחְלָתוֹ וְעַל גוֹרְלוֹ.

כָּל הַמְּלֹאכִים הָעֲלִיזִים בְּכֹו עִמָּהֶם לְמַעְלָה

וּמִיָּד הִלְכוּ כָּלֶם לְאַרְצָה הַקְּדוּשָׁה, וּמִצְאוּ אוֹתָהּ שְׂנַחֲרָבָה, שְׂאִין נִשְׁמַע בָּהּ קוֹל. נִכְנָסוּ לְמִקְדָּשׁ, וְרָאוּ שְׂנִשְׂרָף. עָשׂוּ בוֹ הַסֶּפֶד, עַד שְׂנִשְׁמַע קוֹל מְרִירוֹת הַבְּכִיָּה לְרוּם הַשָּׁמַיִם, וְכָל הַמְּלֹאכִים הָעֲלִיזִים בְּכֹו עִמָּהֶם לְמַעְלָה.

וּמִיָּד אָזְלוּ בּוֹלְהוּ לְאַרְעָא קְדִישָׁא, וְאַשְׁכַּחוּ לָהּ דְּאִתְחַרְבָּא, דְּלֹא אִשְׁתַּמַּע בָּהּ קוֹלָא. עָאֵלוּ גַבֵּי מִקְדָּשָׁא, וְחִמּוּ דְּאִתּוּקְדָה. עָבְדוּ בֵּיהּ הַסְפִידָא, עַד דְּאִשְׁתַּמַּע קוֹל מְרִירוֹ דְּבְכִיָּה לְרוּם שָׁמַיָא, וְכָל מְלָאכֵי עִלְאֵי בְּכֹו עִמָּחוּן לְעִלְאֵי.

הַתְּעוֹרָר הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא וְבָא אֲלֵיהֶם, וּמִצָּא אוֹתָם מְמַרְרִים בְּקוֹל בְּכִיָּה בְּתוֹךְ עֵפֶר הַמִּקְדָּשׁ. אָמַר לָהֶם: אַהוּבֵי נַפְשֵׁי, מָה אַתֶּם כָּאן? (ירמיה י"א) מָה לִּידִידֵי בְּבִיתִי?

אִיתְעַר קוֹדֶשָׁא בְּרִיךְ הוּא וְאַתָּא לְגַבִּיהוּן, וְאַשְׁכַּח לֹון מְמַרְרִין בְּקוֹל בְּכִיָּה, גּוֹ עֵפְרָא דְּמִקְדָּשָׁא. אָמַר לֹון, רְחִימִין דְּנַפְשָׁאֵי, מָה אַתּוּן הַבָּא, (ירמיה י"א) מָה לִּידִידֵי בְּבִיתִי.

אֵיפֹה הֵם בְּנֵי?

קָם אַבְרָהָם הִזְקֵן בְּרֵאשׁוֹנָה, אָמַר לְפָנָי רַבּוֹן הָעוֹלָם: אַתָּה יַדְעָתָ שְׁהִלַּכְתִּי לְפָנֶיךָ בְּדֶרֶךְ אֱמֶת. עֲשֹׂר פְּעֻמִּים נְסִית אוֹתִי, וְעַמְדַתִּי בְּפֶלֶא. אֵיפֹה הֵם בְּנֵי? לֹא שְׁמַעְתִּי קוֹל דְּבִרְיָהֶם בְּאַרְצָה שְׂנִשְׁבַּעְתָּ לִּי לְקַיֵּם אוֹתָם בָּהּ.

קָם אַבְרָהָם סָבָא בְּקְדִמְיָתָא, אָמַר קַמִּיהּ מְאִרֵי דְּעֵלְמָא, אַתָּה יַדְעָתָ דְּאִזְלִית קַמָּךְ בְּאוֹרַח קְשׁוּט. עֲשֹׂר וּמִנִּין נְסִית לִי, וְקִיּוּמִית בְּכֵלְא. בְּנֵי אֵן אִינוּן, לֹא שְׁמַעְנָא קוֹל מְלִיהוּן בְּאַרְעָא דְּאִזְמִית לִי, לְקִיּוּמָא לְהוּן בָּהּ.

בְּטָלוּ מֵהֶם בְּרִית הַקֹּדֶשׁ וְעָבְדוּ לְעַבּוּדָה זָרָה

אָמַר לוֹ הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא: אִי אַבְרָהָם אַהוּב נַפְשֵׁי, (סו) וּבִשְׂר קֹדֶשׁ יַעֲבְרוּ מֵעֲלֵיךָ. בְּטָלוּ מֵהֶם בְּרִית הַקֹּדֶשׁ וְעָבְדוּ לְעַבּוּדָה זָרָה, וְעַל כֵּן הִתְגַּבֵּר רִגְזֵי עֲלֵיהֶם, וּבְגָלְלוּ חִפְתֵי לָהֶם כְּמָה פְּעֻמִּים, וְלֹא שָׁבוּ לְפָנָי.

אָמַר לִיהּ קוֹדֶשָׁא בְּרִיךְ הוּא, אִי אַבְרָהָם רְחִימָא דְּנַפְשָׁאֵי, (סו) וּבִשְׂר קֹדֶשׁ יַעֲבְרוּ מֵעֲלֵיךָ. בְּטָלוּ מִיַּיְהוּ בְּרִית קְדִישָׁא, וּפְלָחוּ עַבּוּדָה זָרָה, וְעַל דָּא אִיתְקַפַּת רוּגְזָאֵי בְּהוּן, וּבְגִיגָה אוּרִיךָ לֹון כְּמָה וּמִנִּין, וְלֹא תְּבוּ קְדָמֵי.

כִּיּוֹן דְּשָׁמַע אַבְרָהָם כֹּךְ אָמַר יִמְחוּ עַל קְדוּשַׁת שְׁמֶךָ כָּל אִינוּן חוֹבִיָּהוּן בִּינֵי עַמְמָא, עַד דִּיהֵא רַעוּנָא דִּילְךָ לְאַתְבָּא לֹון לְגַבְּךָ. וְכֵן כְּלָהוּ בְּגוּוּנָא דָא, וְאַזְלוּ לָהּ.

כִּיּוֹן דְּשָׁמַע אַבְרָהָם כֹּךְ אָמַר יִמְחוּ עַל קְדוּשַׁת שְׁמֶךָ כָּל אִינוּן חוֹבִיָּהוּן בִּינֵי עַמְמָא, עַד דִּיהֵא רַעוּנָא דִּילְךָ לְאַתְבָּא לֹון לְגַבְּךָ. וְכֵן כְּלָהוּ בְּגוּוּנָא דָא, וְאַזְלוּ לָהּ.

רַחֵל הִרִימָה קוֹל בְּכִיָּה בְּמְרִירוֹת שֶׁל תְּמַרוּרִים. אָמַר לָהּ הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא: רַחֵל, מָה אַתָּה מְבַכָּה?

נִשְׂאָרָה שֵׁם רַחֵל, וְהִרִימָה קוֹל בְּכִיָּה בְּמְרִירוֹת שֶׁל תְּמַרוּרִים. אָמַר לָהּ הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא: רַחֵל, מָה אַתָּה מְבַכָּה? אָמְרָה לְפָנָי: וְלֹא אֲבַכָּה?! אֵיפֹה הֵם בְּנֵי, וּמָה חֲטָאוּ אֵלַיךְ? אָמַר לָהּ: הִכְנִיסוּ צָרְתִי לְפָנָי, וְהִכְנִיסוּהָ לְבִיתִי. מִיָּד אָמְרָה: וְכִי אֲנִי לֹא עָשִׂיתִי יוֹתֵר, שְׁהִכְנַסְתִּי צָרְתִי לְבִיתִי?!

אִשְׁתְּאַרְתָּ תַּמָּן רַחֵל, וְאַרְיַמַת קוֹל בְּכִיָּה בְּמְרִירוֹ דְּתְמַרוּרִים, אָמַר לָהּ קוֹדֶשָׁא בְּרִיךְ הוּא, רַחֵל, מָה אַתָּה מְבַכָּה. אָמְרָה קַמִּיהּ, וְלֹא אֲבַכָּה, בְּנֵי אֵן אִינוּן, וּמָה חֲטָאֵן לְגַבְּךָ. אָמַר לָהּ עָאֵלוּ צָרְתִי לְקַמִּי, וְאַעִילוּ לָהּ בְּבִיתִי. מִיָּד אָמְרָה, וְכִי לֹא עָבְדִית אֲנָא יְתִיר, דְּאַעִילְנָא צָרְתִי בְּבִיתִי.

שְׂשַׁנִּינוּ, בְּשַׁעָתָא דְּכִתִּיב, (בראשית כט) וַיִּגַּד יַעֲקֹב לְרַחֵל כִּי אַחֵי אָבִיהָ הוּא, אָמַר: הִתְזַדְּוּגֵי לִי?

דְּתַנֵּן, בְּשַׁעָתָא דְּכִתִּיב, (בראשית כט) וַיִּגַּד יַעֲקֹב לְרַחֵל כִּי אַחֵי אָבִיהָ הוּא, אָמַר הוֹדְוּוּגֵי לְגַבְּךָ,

אמרה לו: פן, אבל אחות יש לי קשישה ממוני, ואני פוחדת מאבא, שהוא רמאי. מייד - ויגד יעקב לרחל כי אחי אביה הוא, ברמאות.

מייד ירב לה סימנים. פיון שנכנסה לאה באותו הלילה, אמרה רחל, כעת תתבייש אחותי. הלכה ומסרה לה הסימנים.

ועל זה אמרה אל הקדוש ברוך הוא: ואני לא עשיתי יותר, שהכנסתי צרתי לביתי?! ואתה, שכתוב בך רחום וחנון ארך אפים, הנה לך להעביר על חטאיכם.

קול ברמה נשמע

ובכל מה שאמר לה - לא קבלה תנחומים. זהו שכתוב (ירמיה לא) קול ברמה נשמע וגו' כי איננו. לא רוצה לקבל תנחומים. מה הטעם? משום כי איננו, כימים הראשונים לשרות בנייהם, והרי הסתלק למעלה.

ומשום שכי איננו בתוך בניה, לא מקבלת תנחומים, עד שנשבע לה, שכתוב (שם) כה אמר ה' מנעי קולך מבכי ועיניך מדמעה.

התעוררו אליה ששים רבוא מחנות עליונים, וכלם העירו אליה בכיה

כמו שעשתה רחל - אף כן השכינה למעלה. כפי שמתרגם, קול נשמע ברום השמים, השכינה מבכה על בניה. באותה השעה שהיא הייתה מבכה, התעוררו אליה ששים רבוא מחנות עליונים, וכלם העירו אליה בכיה.

באותה השעה נשמע קול לרקיע ערבות, והזדעזעו מאתים אלף עולמות שהיו גנוזים מיום שנברא העולם, עד שנשמע אותו הקול לרום השמים. ומי הוא? זה הרקיע כעין הקרח הנורא, שהוא על גבי החיות.

מנעי קולך

עד שהתגלתה האם לבתה, ואמרה לה: מנעי קולך. אז נפרדה משם, והלכה היא וכל אוכלוסיה לגלות, והצטרכו להתפזר לכמה צדדים, שתהיה גלות לכל, והיא ישבה בדה.

רבי נחוניא אמר, איכה, מי אמר זה? אותה הרוח העליונה נעימה, (הפנימית) העולם הבא. ועל זה

אמרה ליה אין, אבל אחתא אית לי קשישא מינאי, ומסתפינא מאבא, דרמאה איהו. מייד ויגד יעקב לרחל, כי אחי אביה הוא ברמאות.

מייד ירב לה סימנים. פיון דעאלת לאה ביהוה ליליא, אמרה רחל, השתא מתכספא אחתי, אולת ומסרה לה סימנים.

ועל דא אמרה לגבי קודשא בריך הוא, ואנא לא עבדית יתיר, דאעילנא צרתי בביתי. ואת דכתיב בך, רחום וחנון ארך אפים, הוה לך לאעברא על חוביהון.

ובכל מה שאמר לה, לא קבלת תנחומין. תרא הוא דכתיב, (ירמיה לא) קול ברמה נשמע וגו' כי איננו. לא בעאת לקבלא תנחומין. מאי טעמא. בגין כי איננו, פיומין קדמאין לאשראה בנייהון, והא אסתלק לעילא.

ובגין דכי איננו בגו בנהא, לא קבלית תנחומין, עד דאומי לה. דכתיב, (ירמיה לא) כה אמר ה' מנעי קולך מבכי ועיניך מדמעה.

כמה דעבדת רחל, אוף הכי שכינתא לעילא. כדמתרגם קל ברום שמיא אשתמע, שכינתא מבכה על בנהא. ביהוה שעתא דאיהי תות מבכה, אתערו לגבה שתין רבוא משריין עילאין, ובלהו איתערו בכיה לגבה.

בהוה שעתא, אשתמע קלא לרקיע ערבות, ואודעזעו מאתן אלף עלמין, דהוו גניזי מן יומא דאתברי עלמא, עד דאשתמע ההוה קלא לרום שמיא. ומאן איהו, דא רקיע כעין הקרח הנורא, דאיהו על גבי החיות.

עד דאתגלית אימא לברתא, ואמרה לה, מנעי קולך. בגין אתפרשת מתמן, ואולת היא וכל אוכלוסיה בגלותא. ואצטריכו לאתברדא לכמה סטרין, למתוי גלותא לכולא, והיא ישבה בדה.

רבי נחוניא אמר, איכה, מאן אמר דא, ההוה רוח עילאה נעימאה, עלמא דאתי. ועל דא, תיבה

תבה זו היא רוחנית, ואין בה שפתות כלל, לא לשון ושנים, ולא שפתיים כלל.

האם שואלת על בפתה, זה קרקור הקר, אדון רבון, גדול ושלטי, ישבה, ולא עומדת. בפתחה עומדת, וכל אוכלוסייה עומדים. פעת יושבת ושוממה. בדרך, כמו שנאמר בדרך ישוב, כמי שמטמא בטמאה, ושפחה פי תירש גברתה, ההיא שהיתה טמאה, ישבה במקומה.

שלחו להם בני בבל לבני הארץ הקדושה: ראוי שאתם צריכים לבכות, ולכם ראוי לספד ולעשות אבל, בראותכם את היכלות האם חרבים, ומקום מטתה שהתהפך באבל, והיא איננה שם, ופרחה מכס, ולא ידעתם ממנה.

תאמרו שהיא עמנו בתוך הגלות והורידה את מדורה? אם כן, אנו צריכים לשמח, שהרי יחזקאל הנביא ראה אותה כאן, וכל אוכלוסייה.

ודאי, על זה אנו צריכים לבכות ולספד פתנין, וכיענות המדבר, שהיא גרשה מחוץ להיכלה, ואנו בגלות, והיא באה עלינו במרירות, ורואה אותנו בכל הימים בכמה צרות, בכמה הנהגות שגוזרים עלינו בכל זמן, ולא יכולה להסיר מעמנו את הצרות, וכל אותם המכות שאנו סובלים.

שלחו להם בני הארץ הקדושה: נאה הוא שאמנו ברחה, וגרשה מתוך היכלה, וירדה אליכם במרירות ובקול עצוב, כאשה שיושבת בלי דעת, וכאיש שלא יכול להציל, ונאה לכם לספד.

אנו יש לנו לבכות ולספד בנהי ובמרירות

אבל אנו יש לנו לבכות ולספד בנהי ובמרירות, שאנו רואים בכל יום ההיכל חרב, ושועלי המדבר נכנסים ויוצאים, ושורקים היענים בתוכו, ואנו רואים ובוכים.

ובעוד שאנו יושבים נבוכים ושוכבים פינו בעפר, אנו שומעים קול נעימות רגליה בשלש משמרות של הלילה, יורדת ורואה את היכלה, איך יושבים (חרבים) נשרפים. נכנסת מהיכל להיכל, ממקום למקום, וגועה ומייללת, ובוכה עלינו ועל נפשנו.

ואנו מתעוררים לקול נעימות בכיתה ויללותיה, ורוחנו הולכת אחריה, ופורחת אליה. ולפי

דא רוחני איהו, ולא אית בה שותפו כלל, לאו לישן ושיניין, ולא שפון כלל.

אימא שאלה על ברתה, דא קרקורא דקיר, אדון רבון רב ושלטי, ישבה, ולא עומדת, בפתחה עומדת, וכל אוכלוסייה עומדים, השתא יושבת ושוממה. בדרך, בדרך אחר בדרך ישוב, כמאן דמסאיב במסאבו, ושפחה פי תירש גברתה, ההיא דתוות מסאבא, יתבא בדוכתהא.

שלחו להו בני בבל לבני ארעא קדישא, יאות דאתון צריכין למכבי, ולכון יאות למספד, ולמעבר אבלא, במחויכון היכלין דאימא חריבין, ואתר ערסה דאתהפך באבלא, והוא לית תמן, ופרחא מנכון, ולא ידעתון מינה.

תימרון דאיהי עמנא נו גליתא, ונחתת דיורה בגוונא. אי הכי, אנו צריכין למחרי, דהא יחזקאל נביאה חמא לה הכא, וכל אוכלוסייהא.

ודאי, על דא אנו צריכין למכבי, ולמספד פתנינא, וכיעני מדברא, דאיהו אתתרכת לבר מהיכלה, ואנו בגלותא, והיא אתת עלנא במרירו, וחמאת לנא בכל יומין בכמה עאקו, בכמה נימוסין גורין עלנא בכל זמן, ולא יכלא לאעדאה מינו עאקיו, וכל אינון מכתשין דאנו סבלין.

שלחו להו בני ארעא קדישא, יאות דאימנא ערקת, ואתתרכת מגו היכלהא, ונחתת לגביכו במרירו ובקל עציב, כאיתתא דיתבא בלא דעתא, וכגברא דלא יכיל לשיזבא, ויאות לכון למספד.

אבל אנו, אית לן למכבי ולמספד בנהי ובמרירו, דאנו חמאן בכל יומא היכלא חריב, ותעלין דמדברא עאלין ונפקין, ושרקין יענים בגויה, ואנו חמאן ובכאן.

ובעוד דאנו יתבין נבוכין, ושיכבין פומנא בעפרא, אנו שמעין קל נעימו דרגלהא, בתלת משמרותא דליליא, נחתת וחמאת להיכלאה, איך חריבין מתוקדן, אעלת מהיכלא להיכלא, מדרך לדוה, ונעת ומייללת, ובכת עלנא ועל נפשנא.

ואנו מתערין לקל נעימו דבכיתה ויללותה. ורוחנא אזלת אבתרה, ופרח לגבה. ולפום

שְׁעָתָא פְּרַחַת וְאוֹלֵת, וְלֹא שְׁמַעְנָא, וְלֹא יְדַעְנָא דְבַר, מִיָּדִי, דְּהָא אוֹלֵת, וְאִשְׁתְּאַרְנָא נְבוּכִין, דְּמִיכּוּן, בְּלֹא רוּחָא, בְּלֹא דַעְתָּא. צַעְקוּ, וְאִמְרוּן אִיכָּה.

שְׁעָתָא פְּרַחַת וְאוֹלֵת, וְלֹא שְׁמַעְנָא, וְלֹא יְדַעְנָא מִיָּדִי, דְּהָא אוֹלֵת, וְאִשְׁתְּאַרְנָא נְבוּכִין, דְּמִיכּוּן, בְּלֹא רוּחָא, בְּלֹא דַעְתָּא. צַעְקוּ, וְאִמְרוּן אִיכָּה.

ה' מפרום ישאג וממעון קדשו יתן קולו שאג ישאג על נוהו.

שְׁנִינּוּ, בְּכָל לַיְלָה וְלַיְלָה קוֹל מְרִירוֹת שֶׁל פָּאב שֶׁל צִיז״ן וְשִׁמְעֵ מְרוֹם הַרְקִיעַ לְמַטָּה, וּמִמַּטָּה לְרַקִּיעַ, כְּמוֹ שְׁנַאָמַר (ירמיה כה) ה' מפרום ישאג וממעון קדשו יתן קולו שאג ישאג על נוהו.

תְּנִינּוּ, בְּכָל לַיְלָיָא וְלַיְלָיָא, קוֹל מְרִירוֹת דְּכַאֲיָבָא דְּצִיז״ן אִשְׁתַּמַּע מְרוֹם רְקִיעָא לְתַתָּא, וּמִתַּתָּא לְרַקִּיעָא. כְּדַבֵּר אַחַר, (ירמיה כה) ה' מפרום ישאג וממעון קדשו יתן קולו שאג ישאג על נוהו.

בְּרֵאשִׁית הַלַּיְלָה הִיא מְכֻנֶּנֶת בְּבִכְיָה, וְשׂוֹאֶגֶת מְרוֹם הַרְקִיעַ לְמַעְלָה. יוֹרְדֵת לְמַטָּה, לְמָקוֹם הַמְּזַבַּח הַחִיצוֹן, וְרוּאָה מְקוֹמָה חֲרִיב, טָמֵא בְּטָמְאָה, וְכָל מְקוֹם לֹא נִמְצָא בוֹ. גּוּעָה וּמִלְלָת, צוֹנַחַת בְּקוֹל שֶׁל מְרִירוֹת, וְאוֹמְרָת: מְזַבְּחִי, מְזַבְּחִי, פְּרַנְסְתִי שְׁרוּיֵת אוֹתִי בְּכַמָּה נְסוּכִים, בְּכַמָּה עוֹלוֹת טְהוּרִים קְדוּשִׁים.

בְּשִׁירוֹתָא דְּלַיְלָיָא, הִיא אֲתַכּוּוֹנַת בְּבִכְיָה, וְשׂוֹאֶנֶת מְרוֹם רְקִיעָא לְעֵילָא. נְחַתֵת לְתַתָּא, לְאַתֵר מְדַבַּח הַחִיצוֹן, וְחַמַת דְּוִבְתָּה חֲרִיב, מְסַאב בְּמְסַאבו, וְכָל אַתֵר לֹא אִשְׁתַּכַּח בֵּיהּ. גַּעַת וּמִלְלָת, צוֹנַחַת בְּקוֹל מְרִירוֹ, וְאוֹמְרָת, מְדַבְּחִי מְדַבְּחִי, פְּרַנְסְתִי דְּמְרוּיֵת לִי בְּכַמָּה נְיִסוּכִין, בְּכַמָּה עַלְוּוֹן דְּכִיז״ן קְדִישִׁין.

כָּל הָאִישִׁים הַקְּדוּשִׁים, הַגְּדוֹלִים הַמְּמַנִּים, הֵיוּ רוּיִם וְשִׁמְחִים מְּמַן. אוֹכְלִים עֵדוּנִים, וּמְחַלְקִים חֶלְקֵיהֶם בְּרוּמֵי הַרְקִיעַ. (ועתה) נְתַנוּ בְּךָ נְבִלַת חֲסִידִים קְדוּשִׁים. בְּנֵי שְׁנַזְּבָחוּ עֲלֶיךָ, אוֹי לִי מְדַמִּיָּהֶם. וְכָל הָאִישִׁים הַגְּדוֹלִים הַמְּמַנִּים נָפְלוּ מִמְּקוֹמָם לְקוֹל צְוֹחֵתֵיהֶם.

כָּל גְּבַרְיִין קְדִישִׁין, רַבְרַבֵן מְמַנָּן, הוּוּ מְרוּוֹן וְחֲדָאן מִינָהּ, אֲבָלִין עֵידוּנִין, וּפְלָגִין חוֹלְקֵיהוֹן, בְּרוּמֵי רְקִיעָא. יַחֲבוּ בְּךָ נְיִבְלַת חֲסִידִים קְדוּשִׁים. בְּנֵי דְאַתְדַבְּחוּ עֲלֶיךָ, וְוִי לִי מְדַמִּיָּהוֹן. וְכָל גְּבַרְיִין רַבְרַבִין מְמַנָּן, נָפְלוּ מְדוּבְתֵיהוֹן לְקוֹל צְוֹחֵתֵיהוֹן.

יוֹשְׁבִים בַּחוּץ צוֹנְחִים וּבּוֹכִים אוֹתָם אַרְאֵלִים קְדוּשִׁים, שְׂאוֹת שְׁמוֹ הַקְּדוּשׁ הֵיָה מִתְעַטֵר עֲלֵיהֶם, וּבוֹ הֵם שְׁמֻחִים וְעוֹמְדִים. לְקוֹל בְּכִיּוֹתֵיהֶם הָאוֹת הַזֹּאת פְּרַחָה מֵהֶם, וְעֲלָתָה לְרוּמֵי מְרוּמִים. וְנִשְׂאָרוּ פְּנֻקְבָּה שְׂבוּכָה וּמִלְלָת. זֶהוּ שְׁכָתוּב (ישעיה לג) הֵן אַרְאֵלִים צַעְקוּ חֲצָה. אַרְאֵלִים בְּלֹא יוֹ"ד, צַעְקוּ חוּצָה.

יְתַבִין לְכַר צְוֹחִין וּבְכָאן, אֵינּוֹן אַרְאֵלִים קְדִישִׁין, דָּאֵת שְׁמִיָּה קְדִישָׁא הוּוּ מִתְעַטֵר עֲלֵיהוֹן, וּבִיָּה אֵינּוֹן חֲדָאן וְקִימִין. לְקָל בְּכִיּוֹתֵיהוֹן אֵת דָּא פְּרַחָא מְנַיְיָהוּ, וְסַלְקָא לְרוּמֵי מְרוּמִים, וְאִשְׁתְּאַרוּ פְּנֻקְבָּא דְּבַכָּאֵת וּמִלְלָת. חֲדָא הוּוּ דְכַתִּיב, (ישעיה לג) הֵן אַרְאֵלִים צַעְקוּ חֲצָה. אַרְאֵלִים בְּלֹא יוֹ"ד, צַעְקוּ חוּצָה.

מְזַבְּחִי מְזַבְּחִי, אַחַר שְׁהַרְוִית אוֹתִי בְּנְבִלוֹת בְּנִים חֲסִידִים קְדוּשִׁים, שְׁמָסְרוּ נַפְשָׁם וְנִשְׁמַתָּם עֲלֶיךָ, נִגְנְזָת. אֵיפֹה אֶמְצָא אוֹתְךָ? אֵיפֹה הָאֵשׁ שְׁעֲלֶיךָ? גּוּעָה וּמִלְלָת וּבּוּכָה בְּקוֹל עֲצוּב.

מְהַבְּחִי מְדַבְּחִי, לְכַתֵר דְּמְרוּיֵת לִי בְּנִיבְלוֹת בְּנִין חֲסִידִין קְדִישִׁין, דְּמָסְרוּ נַפְשֵׁיהוֹן וְנִשְׁמִיָּהוֹן עֲלֶיךָ, אֵי תַגְנִיזֵת. אֵן אִשְׁכַּח לָךְ, אֵן אִשְׁתָּא דְעֲלֶיךָ. גַּעַת וּמִלְלָת וּבְכַת בְּקָל עֲצִיב.

שְׂתָא אַלְפֵי גְבַרִים קְדִישִׁין, בְּכָל סַטְרָא דְאַרְבַּע סַטְרֵי עֲלֵמָא, אֵינּוֹן דְּהוּוּ אֲבָלִי קַרְפְּנָא בְּכָל יוֹמָא, נְחַתֵי בַּהֲדָה, וּמִיילָלִין וּבְכִיז״ן עַל מְדַבַּח דְעַלְוּוֹן. וְיַתִיר הוּוּ, אֵלָא אֲתַמְעֵמוּ.

שְׂתָא אַלְפֵי גְבַרִים קְדִישִׁין, בְּכָל סַטְרָא דְאַרְבַּע סַטְרֵי עֲלֵמָא, אֵינּוֹן דְּהוּוּ אֲבָלִי קַרְפְּנָא בְּכָל יוֹמָא, נְחַתֵי בַּהֲדָה, וּמִיילָלִין וּבְכִיז״ן עַל מְדַבַּח דְעַלְוּוֹן. וְיַתִיר הוּוּ, אֵלָא אֲתַמְעֵמוּ.

וְאִפְלוּ אוֹתָם שְׁעוֹמְדִים בַּחוּץ, בְּרוּחַ אַחֲרָת, שְׁרוּיִם מֵאוֹתָם הָאֵיבָרִים וְהַפְּדָרִים, בְּרֵאשִׁית הַלַּיְלָה צוֹנְחִים, גּוּעִים וּמִלְלִים עַל הַמְּזַבַּח הַזֶּה. אוֹי לְחַמּוֹר שְׂאֵבֵד אַבוּסוּ, הַמְּקוֹם שְׁמַתְרָהּ מְמוּנָה. מִי רָאָה נְהַמַת

וְאִפְלוּ אֵינּוֹן דְּקִימִין לְכַר, בְּרוּחַ אַחֲרָא, דְּמְרוּוֹן מֵאֵינּוֹן אִימְרוּן וּפְדָרִין. בְּשִׁירוֹתָא דְּלַיְלָיָא צְוֹחִין גַּעַאן וּמִיילָלִין עַל הָאִי מְדַבַּח. וְוִי לְחַמּוֹר דְּאֵבִיד אַבוּסָה, אַתֵר דְּמַתְרָהּ מְנִיָּה. מֵאֵן חָמִי

הגברים הקדושים בגבירה, ממטה למעלה, וממעלה למטה.

על משכבי בלילות

בחצות הלילה נכנסת לתוך אותה הנקדה של ציון, מקום בית קדשי הקדשים, רואה אותה שנוחב, ונטמא מקום בית מושבה ומטתה, גועה ומיללת, עולה ממטה למעלה, וממעלה למטה, מסתפלת במקום הפרובים, צונחת בקול מר, ומרימה קולה ואומרת: מטתי מטתי, מקום בית מושבי! על המקום הזה כתוב (שיר א) על משכבי בלילות. משכבי, מטת הגבירה. גועה בבכיה ואומרת: מטתי, מקום מקדשי, המקום של הפרגליות הטובות, בית הפרכת והפפרת, שהיו סומכים עליו ששים אלה רבבות של אבני יקר, סדרים סדרים, שורות שורות, מסתפלים זה על זה. סדרי רמונים מצעים עליך לארבעה צדדים. העולם עמד בשבילך.

רבון העולם, בעלי הנה בא אלי, והוא שוכב בין זרועי, וכל מה שרציתי ממנו, וכל רצוני עושה בזמן הזה, פשהיה בא אלי ועזב (שם) בי מדורו ומשתעשע בין שדי.

מטתי מטתי, אינך זוכרת פשהייתי באה אליך בשמחה ובטוב לב, ואותם התינוקות העלמים היו יוצאים פנגדי, מכים בכנפיהם בשמחה לקבלני.

העפר שבר הנה קם ממקומו, ורואה איך נשכח ארון התורה שהיה פאן. מפאן יצא מזון לכל העולם, ואור, וברכות לפל.

אשגיח על בעלי - אינו כאן. אשגיח לכל צד. בזמן הזה פשהיה בא אצלי בעלי, וסביבו כמה בנים חסידים, וכל אותם העלמות מזמנות לקבלו.

והיינו שומעים מרחוק קול זוגי הפעמונים מקשקשים בין רגליו, כדי שאשמע קולו טרם הפנסו אלי. כל עלמותי משבחות ומודות לפני הקדוש ברוך הוא, אחר כך הולכות כל אחת לבית מושבה, והיינו יחידות מחבקות בנשיקותינו באהבה.

בעלי בעלי, איפה פנית? פעת הוא הזמן שהייתי משגיחה בך. הסתכלתי בכל צד - ואינך. איפה אשגיח לך, ולא אבקש בשבילך?

נהימו דגברין קדישין במטרוניתא, מתתא לעילא, ומעילא לתתא.

בפלגו ליליא, עאל לגו ההיא נקודה רציון, אתר דבית קדש הקדשים, חמת ליה דאתחריב, ואסתאב אתר בית מותבה וערסה, געת ומייללת, סלקא מתתא לעילא, ומעילא לתתא, אסתפל באתר דכרוכים, צווחא בקול מרירו, וארימת קלא ואמרה, ערסי ערסי, אתר בית מותבי. על האי דוכתא כתיב, (שה"ש ג) על משכבי בלילות. משכבי, ערסא דמטרוניתא. געת בבכיה ואמרה, ערסי אתר מקדשי, אתר דמרגלאין טבאן, בי פרוכתא וכפורתא, דהוו סמכין עלוהי שתין אלפין רבון אבני יקר, סדרין סדרין, שורין שורין, מסתבלאן דא לדא. סדרין דרמונין מתצען עלך לד' סטרין. עלמא קיימא בנינה.

רבון עלמא, בעלי, הנה אתי לגבי, והוא שוכב בין זרועי, וכל מה דבעינא מניה, וכל בעותי עביר בעידנא דא. כד הנה אתי לגבי, ושוי בי מדוריה, ומשתעשע בין שדי.

ערסי ערסי, לית את דכיר כד הוינא אתא לגבך בחדוה ובשפירו דלכא, ואינון רביין עולמין, הוי נפקי לקדמותי, בטשי פגדפיייהו בחדוה, לקבלא לי.

עפרא דכה, הנה קם מדוכתיה, וחוו איך איתנשיא ארונא דאורייתא דתות הכא, מהכא נפקא מוזנא לכל עלמא, ונהורא, וברכאן לכלא.

אשגח על בעלי, לית הכא. אשגח לכל סטר. בעידנא דא כד הנה אתי בעלי לגבי, וסחרניה כמה בנין חסידין, וכל אינון עולמתאן ומינין לקבלא ליה.

והוינא שמעין מרחוק, קל זוגין דפעמונים מקשקשין בין רגלוי, בנין דאשמע קליה עד דלא יעול לגבי. כל עולימתאן דילה משבחן ואודן קמי קודשא ברוך הוא, לבתר אזלין כל חד על פי מותביה, מחבקן בנשיקותהון ברחימו.

בעלי בעלי, אן פנית, השתא הוא עדנא דהוינא אשגח בך. אסתבלנא בכל סטר, ולית אנת. אן אשגח לך, ולא אתבע בנינה.

זהו מקומך בזמן הזה לבא אלי, הריני מזמנת פאן. והרי נשכחת ממוני. אינך זוכר ימי האהבה, כשהייתי שוכבת בחיקך, וחקוקה בדיוקנה, ודיוקני היה חקוק בך. כחותם הזה שמשאיר דיוקנו בחקיקת הכתב, כך השארתי דיוקני בך, כדי שתשתעשע בדיוקני, בעודי בתוך צבאותי.

גועה בבכיה ואומרת: בעלי בעלי, האור של העינים הרי נחשף. אינך זוכר, כשהיית מושיט שמאלך מתחת לראשי, ואני מתענגת על רב שלום, וימינך מחבטת באחזה ובנשיקות. ונדרת לי שלא תעזב אהבתי לעולמים. ונשבעת לי (תהלים קלז) אם אשפחה ירושלים תשפח ימיני, הנה נשפחתי מןך.

אינך זוכר, כשעמדתי אצלך בהר סיני, וששים רבוא שלמים שקבלו עליהם, והתעטרתי לך בהם יותר מכל העמים, והיינו הולכים אחריו לכל רצונה. ואותה שפחה הרגה בהם לאלפים ורבות, ולא השגחתי. וכלם נאבדו במדבר, והשארת אותם שם, והכנסנו בגיהם הקטנים לעמד לפניך בארץ הזו. והבדלנו אותם לעמד לפניך בשביל רצונה.

האם נאה לך לזכר חטאים, ולא תזכר זכיות?!

בעלי, היה זוכר, בכמה בנים קדושים עמדתי לפניך בכל דור ודור, בימי דוד ושלמה בנו. אינך זוכר כמה טובות שעשו לפניך?! האם נאה לך לזכר חטאים, ולא תזכר זכיות?! איך התהפכו עליך?

אני מבקשת אותך - ואינך. מבקשת על בני - ואינם. מבקשת על קדשת המקום הזה - והרי נטמא. כל העולם היה בשלום משום המקום הזה. הפלבים אין נובחים בזמן הזה, פלם היו בשלום. גועה ומייללת, וכל אותם האוכלוסים למעלה. והפלבים צווחים למטה, בראשית המשמורה השלישית.

היא יוצאת ונבאה, ועומדת על מקום מזבח קטרת הסמים, גועה ומייללת, ועולה למעלה, ומוצאת כרוב אחד מאותם שני הפרובים שהיו עמה, ומאותו הזמן לא היה לה אלא אחד. ואותו התינוק העלם שנשא, יונק ממנה בכיה ויללה.

דא הוא אתרך בעידנא דא, למיתי לנבי, הא אנא זמינא הכא. הא אתנשית מנאי, לית אנת דכיר יומי דרחימו, בד תוינא שוכבת בתוקפה, ומחקקא בדיוקנה, ודיוקני הוות מחקקא בך, כהאי חותם דשביק דיוקניה בגליפו דכתבא, הכי שבקנא דיוקני בך, בגין דתשתעשע בדיוקני, בעוד דאנא בנו חילי.

נעת בבכיה, וצוחת, בעלי בעלי, נהירו דעיני הא איתחשה. לית אנת דכיר, בד הוית אושיט שמאלך מתחות רישי, ואנא מתענגא על סניאו דשלם, וימינך מחבטא באחזה ובנשיקין. ונדרת לי דלא תשפוך רחימותא דילי לעלמין. ואומית לי, (תהלים קלז) אם אשפחה ירושלים תשפח ימיני, הא איתנשית מנה.

לית אנת דכיר, בד קאימנא לנבך בטורא דסיני, שלימין שתין רבו דקבילו לך עלייהו, ואתערנא לך בהו, ויתר מפל עממיא, והוינא אזלין אבתרך לכל רעויה. והויה שפחה קטלא בהו לאלפים ורבון, ולא אשנתנא. ואתאבדו בלהו במדברא, ושכרית לון תמן, ואעילנא בגיהון ועירין לקיימא קמד בארעא דא. וכדילנא לון לקיימא קמה, בגין רעויה.

בעלי הווי דכיר, בכמה בגין קדישין קאימנא קמד בכל דרא ודרא, ביומי דדוד ושלמה בריה. לית אנת דכיר כמה טבאן דעבדו קמד. יאות לך למידבר חובין, ולא תדבר וכיון. אן אתהפיכו עליך.

בעינא עלי, לית אנת. בעינא על בנאי, לית אינון. בעינא על קדושהא דאתר דא, הא אסתאב. כל עלמא תוה בשלם בגין אתר דא. פלבין לא נבחיין בעידנא דא, בולחו הווי בשלם. נעה ומייללת, וכל אינון אוכלוסין לעילא. וכלבים צווחין לתתא, בשרותא דמשמורה תליתאה.

נפקת ואתת, קיימא על אתר דמדבחא קטורת בוסמין, נעת ומייללת, וסלקת לעלא, ואשפחא חד פרוב מאינון תרין פרובין דתו בחדה, ומתהווא זמנא לא תוה לה אלא חד. והווא רבייא עולימא דאשתא, ינקא מינה בכייה ויללותא.

כֹּה אָמַר ה' מִנְעֵי קוֹלְךָ מִכִּי וְעֵינֶיךָ מִדְמָעָה, כִּי יֵשׁ תִּקְוָה לְאַחֲרֵיתֶךָ.

וְאֵז הַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא הַזְדַּמֵּן אֵלֶיךָ, וַיֹּרֵד אֵלֶיךָ, וּמְדַבֵּר עִמָּךָ. וְעַל זֶה כָּתוּב (ירמיה לא) כֹּה אָמַר ה' מִנְעֵי קוֹלְךָ מִכִּי וְעֵינֶיךָ מִדְמָעָה, כִּי יֵשׁ תִּקְוָה לְאַחֲרֵיתֶךָ. וְעַל זֶה שְׂנִינִי, תִּינּוֹק יוֹנֵק מִשְׁדֵּי אִמּוֹ, וְאִשָּׁה מְסַפֶּרֶת עִם בַּעֲלָהּ. (עד כאן הפתיחה, מכאן ואילך ראשיתה של מגלת איכה).

כִּדְרִין קוֹדֶשׁא בְּרִיךְ הוּא אֲזַדְמֵן לְגַבְתָּהּ, וְנַחֲתִית לָהּ, וּמְמַלְל עִמָּךָ. וְעַל דָּא כְּתִיב, (ירמיה לא) כֹּה אָמַר ה' מִנְעֵי קוֹלְךָ מִכִּי וְעֵינֶיךָ מִדְמָעָה כִּי יֵשׁ תִּקְוָה לְאַחֲרֵיתֶךָ. וְעַל דָּא תְּנִינִי, תִּינּוֹק יוֹנֵק מִשְׁדֵּי אִמּוֹ, וְאִשָּׁה מְסַפֶּרֶת עִם בַּעֲלָהּ. עַד הֵכָא פְתִיחָתָא, מִכָּאן וְלְהֵלָאָה שִׁירֵיהּ דְּמִגִּילַת אֵיכָה.

וְזָכוֹר אֶת בּוֹרְאֶיךָ בַּיּוֹם בְּחֻרוֹתֶיךָ עַד אֲשֶׁר לֹא יָבוֹאוּ יְמֵי הַרְעָה

אֵיכָה יִשְׁבַּח בְּדָד, רַבּוֹתֵינוּ פּוֹתְחִים בַּפְּסוּק הַזֶּה, (קהלת יב) וְזָכוֹר אֶת בּוֹרְאֶיךָ בַּיּוֹם בְּחֻרוֹתֶיךָ עַד אֲשֶׁר לֹא יָבוֹאוּ יְמֵי הַרְעָה. הַפְּסוּק הַזֶּה בְּאַרְנוּהוּ בְּיִשְׂרָאֵל, כְּשֶׁהָיוּ בְּאַרְץ הַקְּדוּשָׁה. וְזָכוֹר אֶת בּוֹרְאֶיךָ - תְּהִיָּה זָכוֹר אֶת כָּל אוֹתָן הַטּוֹבוֹת וְכָל אוֹתָם הָאוֹתוֹת וְהַנְּסִים שֶׁעָשָׂה לָךְ הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא בַּיָּמִים הָרַאשׁוֹנִים, כְּשֶׁהָיִיתָ נֶעַר בְּאַמּוֹנָה, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (הושע יב) כִּי נֶעַר יִשְׂרָאֵל וְאֶהְבֵּהוּ.

אֵיכָה יִשְׁבַּח בְּדָד, רַבְּנֵן פְּתַחֵי הַאי קְרָא, (קהלת יב) וְזָכוֹר אֶת בּוֹרְאֶיךָ בַּיּוֹם בְּחֻרוֹתֶיךָ עַד אֲשֶׁר לֹא יָבוֹאוּ יְמֵי הַרְעָה. הַאי קְרָא, אוֹקִימְנָא לִיהּ בְּיִשְׂרָאֵל כִּד הוּוּ בְּאַרְעָא קְדִישָׁא. וְזָכוֹר אֶת בּוֹרְאֶיךָ, הוּוּ דְכִיר כָּל אֵינּוֹן מְכָאן, וְכָל אֵינּוֹן אֶתִּין וְנַסִּין, דְּעַבְד לָךְ קוֹדֶשׁא בְּרִיךְ הוּא בְּיוֹמִין קְדָמָאין, כִּד הוּוֹת רַבִּיא בְּמַהִימְנוּתָא, כְּדָבָר אַחַר, (הושע יא) כִּי נֶעַר יִשְׂרָאֵל וְאֶהְבֵּהוּ.

בַּיּוֹם בְּחֻרוֹתֶיךָ - בְּזִמְנֵן שֶׁהַתְּרַצָּה בְּךָ מִכָּל הָעַמִּים שֶׁל הָעוֹלָם. עַד אֲשֶׁר לֹא יָבוֹאוּ יְמֵי הַרְעָה - יָמִים שִׁישְׁלְטוּ בְּךָ שְׂאֵר הָעַמִּים, וַיַּפְזְרוּ אוֹתָךְ בְּכָל הָעַמִּים.

בַּיּוֹם בְּחֻרוֹתֶיךָ, בּוֹמְנָא דְאִיהוּ אִיתְרַעֵי בְּךָ מִכָּל עַמִּין דְּעַלְמָא. עַד אֲשֶׁר לֹא יָבוֹאוּ יְמֵי הַרְעָה, יוֹמִין דְּזִקְנָתָהּ, דְּשִׁלְטִין בְּךָ שְׂאֵר עַמִּין, וַיַּבְדְּרוּן לָךְ בְּכָל עַמִּמָּא.

בַּיּוֹם בְּחֻרוֹתֶיךָ - יְמוֹת הַשָּׁנָה, שֶׁהֵם בְּרוּרִים לָךְ, וְהַשְׁמִירָה שֶׁלְמַעֲלָה עֲלֶיךָ. וְהֵם אַרְבַּעַת יְרַחֵי הַשָּׁנָה, אֶדְר נִיסָן אֵיךְ סִינּוֹן, אֵלוֹ אוֹתָם הַיָּמִים שֶׁבָּחַר הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא בְּיִשְׂרָאֵל, וְעָשָׂה בָהֶם עִמָּהֶם נְסִים. וְכַנְסַת יִשְׂרָאֵל מְעַטְרַת בְּבַעֲלָהּ וּמִתְקַרְבַּת אֱלֹוֵי.

בַּיּוֹם בְּחֻרוֹתֶיךָ, יוֹמִין דְּשַׁתָּא, דְּאֵינּוֹן בְּרִירִין לָךְ, וְנִסְרִין דְּלַעֲלָא עֲלֶיךָ. וְאֵינּוֹן ד' יְרַחֵי דְשַׁתָּא, אֶדְר נִיסָן אֵיךְ סִינּוֹן. אֵלִין אֵינּוֹן יוֹמִין דְּבַחַר קוֹדֶשׁא בְּרִיךְ הוּא בְּיִשְׂרָאֵל, וְעַבְד כְּהוֹן עִמָּהוֹן נַסִּין. וְכַנְסַת יִשְׂרָאֵל מִתְעַטְרָא בְּבַעֲלָהּ, וְאֶתְקַרְבַּת בְּתַרְיָהּ.

עַד אֲשֶׁר לֹא יָבוֹאוּ יְמֵי הַרְעָה, יְמֵי הַזְּקָנָה, יְמֵי הַרְעָה מִמָּשׁ, וְהֵם: תַּמּוּז אָב טַבַּת שְׁבֹט. אַף עַל גַּב שְׁלֹא הַתְּגָלָה כָּל כָּף, וְסִימְנָךְ - (משלי ו) וְשֹׁבֵט לָגוֹ חֹסֵר לֵב.

עַד אֲשֶׁר לֹא יָבוֹאוּ יְמֵי הַרְעָה, יְמֵי הַזְּקָנָה, יְמֵי הַרְעָה מִמָּשׁ, וְאֵינּוֹן: תַּמּוּז אָב טַבַּת שְׁבֹט. אַף עַל גַּב דְּלֹא אִיתְגַּלְיָא כָּל כָּף, וְסִימְנָךְ (משלי ו) וְשֹׁבֵט לָגוֹ חֹסֵר לֵב.

וְהַגִּיעוּ שָׁנִים, שָׁנִים דְּגָלוּתָא, דְּאֲזַלִּין יִשְׂרָאֵל מְטוֹלְטָלִין. אֵין לִי בָהֶם חֲפִין, דְּתַנִּינִי, וְזִמְנִין בְּיוֹמָא דְּגָלוּתָא, דְּלֹא יִשְׁתַּבַּח בִּידָא דְּבַר נֶשׁ לְמִיזְבֵּן בְּשׁוּקָא, וְכִדְרִין תַּכְלָה פְּרוּטָה מִן הַכִּים.

וְהַגִּיעוּ שָׁנִים, שָׁנִים דְּגָלוּתָא, דְּאֲזַלִּין יִשְׂרָאֵל מְטוֹלְטָלִין. אֵין לִי בָהֶם חֲפִין, דְּתַנִּינִי, וְזִמְנִין בְּיוֹמָא דְּגָלוּתָא, דְּלֹא יִשְׁתַּבַּח בִּידָא דְּבַר נֶשׁ לְמִיזְבֵּן בְּשׁוּקָא, וְכִדְרִין תַּכְלָה פְּרוּטָה מִן הַכִּים.

עַד אֲשֶׁר לֹא תַחֲשׁוּךְ הַשְּׁמֶשׁ, דָּא קָלְסַתְר פָּנִים שֶׁל שְׂכִינָה, מְלַעֲלָא וּמִתְתָּא. מִתְתָּא מֵאן אֵינּוֹן. מְאָרֵי מִתְנִיתִין דְּהוּוּ בְּאַרְעָא דְּיִשְׂרָאֵל, פְּטִישֵׁי דְּפְרוּלָא, מְהַדְקִין מְגֻרִין, וְתַלְשִׁין מְגֻרִין רְמָאין.

עַד אֲשֶׁר לֹא תַחֲשׁוּךְ הַשְּׁמֶשׁ, דָּא קָלְסַתְר פָּנִים שֶׁל שְׂכִינָה, מְלַעֲלָא וּמִתְתָּא. מִתְתָּא מֵאן אֵינּוֹן. מְאָרֵי מִתְנִיתִין דְּהוּוּ בְּאַרְעָא דְּיִשְׂרָאֵל, פְּטִישֵׁי דְּפְרוּלָא, מְהַדְקִין מְגֻרִין, וְתַלְשִׁין מְגֻרִין רְמָאין.

וְהָאוֹר, זֶה הַתַּלְמוּד יְרוּשְׁלָמִי, דְּנִהִיר נְהוּרָא דְּאוֹרֵייתָא, לְבַתַּר דְּאֶתְבַּטַּל דָּא, כְּכִיכּוֹל,

וְהָאוֹר, זֶה הַתַּלְמוּד יְרוּשְׁלָמִי, דְּנִהִיר נְהוּרָא דְּאוֹרֵייתָא, לְבַתַּר דְּאֶתְבַּטַּל דָּא, כְּכִיכּוֹל,

שְׁפָתוֹב (איכה ג) בְּמַחְשָׁפִים הוֹשִׁיבֵנִי, זֶה תִּלְמוּד בְּבִלִי, שְׁהוֹלְכִים בּוֹ בְּנֵי הָעוֹלָם בְּמַחְשָׁפִים.

וְהִירַח - אֵלּוּ הֵן הַבְּרִיּוֹת, שֶׁהֵיוּ מְאִירוֹת אֹרֶחַ הַחֲכָמָה הַנִּסְתָּרָה. וְהַכּוֹכָבִים - אֵלּוּ אוֹתָם הַמְּשַׁכְּלִים שֶׁהֵיוּ בְּאֶרֶץ הַקְּדוּשָׁה, כָּל אוֹתָם הַתְּנָאִים וְהָאִמּוֹרָאִים, שֶׁכָּל הָעוֹלָם עוֹמֵד בְּשִׁבְלָם. שֶׁכְּשֶׁהֵיוּ עוֹמְדִים יַחַד, הִנֵּה אֹמֵר אִישׁ לַחֲבֵרוֹ: מִתּוֹךְ דָּבָר זֶה שֶׁפָּרַח מִפִּי, אֲנִי רוֹאֶה מָה שִׁיְהִיָּה הַיּוֹם הַזֶּה אוֹ לְמַחֵר כִּי וְכָךְ.

דְּבַר אַחַר (קהלת יב) עַד אֲשֶׁר לֹא תַחֲשַׁף הַשָּׁמֶשׁ - הָאֹר שֶׁל קִלְסַתְר פְּנֵי הַשְּׂכִינָה, שֶׁהִיא מְאִיר לָהּ בְּכָל יוֹם, וּמְאוֹתוֹ הָאֹר הָעוֹלָם הַתְּקִים, וַיִּשְׂרָאֵל שֶׁהוּא בְּאֶרֶץ לְבָטָח.

אֹר שֶׁבְּרָא הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא בְּמַעֲשֵׂה בְּרֵאשִׁית

וְהָאֹר - הָאֹר שֶׁבְּרָא הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא בְּמַעֲשֵׂה בְּרֵאשִׁית, שֶׁהִיא מְאִיר מִסּוּף הָעוֹלָם וְעַד סוּף הָעוֹלָם, וְנִגְנֵנוּ. וְהַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא (היה) מְאִיר, וּמוֹצִיא מִמְּנוֹ חוֹט אֶחָד שֶׁל יְמֵינוּ שֶׁל הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא, וְאוֹחֵז בְּלִבָּנָה. וּבְאוֹתוֹ הַזְּמַן כְּתוּב (איכה ב) הַשִּׁיב אַחֲרָי יְמֵינוּ.

וְהִירַח - שְׁפָתוֹב (ישעיהא) צֶדֶק יִלֵּין בָּהּ. וְהַכּוֹכָבִים - מְלַאכֵי הַשָּׁרָת, שֶׁהֵיוּ בָּאִים בָּהּ וַיְדוּעִים אֶצְלָהּ, וּבָטְלוּ מִקְיוּמָם, וְאֵלָה נִקְרְאוּ מְלַאכֵי שְׁלוֹם. וְשָׁבוּ הָעֵבִים אַחֲרֵי הַגִּשְׁם, שְׁפָתוֹב (שם לב) מְלַאכֵי שְׁלוֹם מֵרַב יְבִיּוֹן.

בַּיּוֹם שִׁזְעוּ שְׁמַרֵי הַבַּיִת (קהלת יב) - אֵלּוּ שֶׁלְּשָׁה בְּתֵי דִין שֶׁהֵיוּ מְלַמְּדִים תּוֹרָה בְּלִשְׁכַּת הַגְּזִית. וְהַתְּעוֹתוֹ אֲנָשֵׁי הַחֵיל - אֵלּוּ סְנֵהֲדָרֵי גְדוּלָה וְסְנֵהֲדָרֵי קִטְנָה. וּבָטְלוּ הַטְּחָנוֹת - אֵלּוּ כַּהֲנִים וְלוֹיִם, וְכָל הַמְּשַׁמְרוֹת שֶׁהֵיוּ עוֹמְדוֹת בִּירוּשָׁלַיִם.

וְחֲשָׁבוּ הָרְאוֹת בְּאֶרְבּוֹת - אֵלּוּ נְבִיאִים וְצוֹפִים, שֶׁהֵיוּ רוֹאִים בְּנְבוּאָה וּבְרוּחַ הַקֹּדֶשׁ. (שם) וְסָגְרוּ דְלָתַיִם בְּשׁוֹק - שֶׁבְּנֵי אָדָם צוֹחִים, וְאִין מִי שֶׁמְשִׁיב לָהֶם, שֶׁהֵיוּ כָּל הַשְּׁעָרִים נִנְעָלוּ מִיּוֹם שֶׁנִּחְרַב בֵּית הַמִּקְדָּשׁ, וּבָטְלוּ עֲבוֹדַת בֵּית אֱלֹהֵינוּ.

בְּנֵים שׁוֹבְבִים, וְאִין מִי שִׁישְׁגִיחַ עֲלֵיהֶם

בְּשִׁפְלָה קוֹל הַטְּחָנָה (שם) - אֵלָה אוֹתָם כּוֹתְשֵׁי הַקְּטָרָת, שֶׁהֵיוּ נוֹתְנִים קוֹל בְּכָל יוֹם בְּכַתִּישׁוֹ שְׁלָהּ.

אֲשֶׁתְּאָרוּ בְּחִשּׁוֹכָא. דְּכַתִּיב, (איכה ג) בְּמַחְשָׁפִים הוֹשִׁיבֵנִי, זֶה תִּלְמוּד בְּבִלִי, דְּאִלִּין בֵּיהּ בְּנֵי עֲלָמָא בְּמַחְשָׁפִים.

וְהִירַח, אִלִּין אֵינּוֹן הַבְּרִיּוֹת, דִּהּוּוּ נְהִירִין נְהִירוֹ דְּחֲכָמָה סְתִימָאָה. וְהַכּוֹכָבִים, אִלִּין אֵינּוֹן מְשַׁכְּלִים דִּהּוּוּ בְּאֶרְעָא קְדִישָׁא, כָּל אֵינּוֹן תְּנָאִים וְאִמּוֹרָאִים, דְּכָל עֲלָמָא קְיָמָא בְּנִינְיָהּ. דְּכִדּוּ הוּוּ קְיָיִמי כְּתָדָא, תְּנָה אִמֵר כּד נָשׁ לַחֲבֵרִיהּ, מִגּוּ מְלָה דָא דְּפָרַח מִפּוֹמִי, אֲנָא חָמָא מָה דִּיהָא יוֹמָא דָא, אוֹ לְמַחֵר, כִּי וְכָךְ.

דְּבַר אַחַר (קהלת יב) עַד אֲשֶׁר לֹא תַחֲשַׁף הַשָּׁמֶשׁ, נְהִירוֹ דְּקִלְסַתְר פְּנֵי שְׂכִינָה, דִּהּוּוּ נְהִיר לָהּ בְּכָל יוֹמָא, וּמְתָהוּא נְהִירוֹ עֲלָמָא אֲתִקְיִים, וַיִּשְׂרָאֵל שְׂרָאן עַל אֶרְעָא לְרוּחְצָנּוּ.

וְהָאֹר, אֹר שֶׁבְּרָא הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא בְּמַעֲשֵׂה בְּרֵאשִׁית, דִּהּוּוּ נְהִיר מְסִיפֵי עֲלָמָא לְסִיפֵי עֲלָמָא, וְאֲתִנְגִּיו. וְהַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא הָוּה נְהִיר, וְאִפִּיק מִינֵיהּ חַד חוּטָא דִּימִינָא דְּקוּדְשָׁא בְּרִידָא הוּא, וְאֲחִיד לְסִיתְרָא. וּבְתָהוּא יוֹמָא כְּתִיב, (איכה ב) הַשִּׁיב אַחֲרָי יְמֵינוּ.

וְהִירַח, דְּכַתִּיב (ישעיהא) צֶדֶק יִלֵּין בָּהּ. וְהַכּוֹכָבִים, מְלַאכֵי הַשָּׁרָת, שֶׁהֵיוּ בָּאִים בָּהּ וַיְדוּעִים אֶצְלָהּ, וּבָטְלוּ מִקְיוּמֵיהּ, וְאִלִּין אִיקְרוּן מְלַאכֵי שְׁלוֹם. וְשָׁבוּ הָעֵבִים אַחֲרֵי הַגִּשְׁם, דְּכַתִּיב (שם לג) מְלַאכֵי שְׁלוֹם מֵרַב יְבִיּוֹן.

(קהלת יב) בַּיּוֹם שִׁזְעוּ שְׁמַרֵי הַבַּיִת, אִלִּין תְּלַת בְּתֵי דִינִין, דִּהּוּוּ אוֹלְפֵי תּוֹרָה בְּלִשְׁכַּת הַגְּזִית. וְהַתְּעוֹתוֹ אֲנָשֵׁי הַחֵיל, אֵלּוּ סְנֵהֲדָרֵי גְדוּלָה וְסְנֵהֲדָרֵי קִטְנָה. וּבָטְלוּ הַטְּחָנוֹת, אֵלּוּ כַּהֲנִים וְלוֹיִם, וְכָל הַמְּשַׁמְרוֹת דִּהּוּוּ קְיָיִמי בִּירוּשָׁלַיִם.

וְחֲשָׁבוּ הָרְאוֹת בְּאֶרְבּוֹת, אִלִּין נְבִיאִים וְצוֹפִים, דִּהּוּוּ חָמָאן בְּנְבוּאָה וּבְרוּחַ הַקֹּדֶשׁ. (שם) וְסָגְרוּ דְלָתַיִם בְּשׁוֹק, דְּכִנֵּי נְשָׂא צְוּוּחִין, וְלִית מָאן דִּיתִיב עֲלֵיהּ, דִּהּוּוּ כָּל תְּרַעִין נִנְעָלוּ, מִן יוֹמָא דְּאֲתְחַרַב בֵּי מִקְדָּשָׁא, וּבְטִילַת עֲבִידַת בֵּית אֱלֹהֵנָא.

קוֹל הַשְּׂכִינָה, שִׁצוּחַת בְּכָל יוֹם שׁוּבוֹ

בְּשִׁפְלָה קוֹל הַטְּחָנָה, אִלִּין אֵינּוֹן כּוֹתְשֵׁי קְטוֹרָת, דִּהּוּוּ יְהִי כָּלָא בְּכָל יוֹמָא, בְּכַתִּישׁוֹ דִּילָיָהּ.

דְּבַר אַחַר, קוֹל הַטְחָנָה - קוֹל הַשְּׂכִינָה, שְׂצוּחַת בְּכָל יוֹם שׁוּבוּ בָּנִים שׁוֹבְבִים, וְאִין מִי שִׁישְׁגִיחַ עֲלֶיהָ. וַיִּשְׁחוּ כָּל בְּנוֹת הַשִּׁיר - אֱלוֹ אוֹתָם שְׂעוּלִים לְדוֹכֵן בְּכָל יוֹם, וּמְנַגְּנִים נְגוּן שֶׁל שִׁיר. כָּל - לְרַבּוֹת מְלָאכֵי עֲלִיּוֹן לְמַעְלָה, שֶׁהֵיוּ מִתְחַלְקִים מִשְׁמֵרוֹת לְמַעְלָה - כְּנֶגֶד אוֹתָם הַמְשִׁמְרוֹת לְמַטָּה. שְׁחוּ אוֹתָם שְׂלֵמְטָה - כְּבִיכּוֹל אַף אֱלוֹ שְׂלֵמְעָלָה שְׁחוּ. גַּם מְגַבֵּה יִרְאוּ. וְאַף עַל גַּב שְׂמֻגְבוּהָ הֵם נְנִסִּים, הֵיוּ פּוֹחֲדִים.

דְּבַר אַחַר קוֹל הַטְחָנָה, קָלָא דְשְׂכִינָתָא, צְוּחָא בְּכָל יוֹמָא, שׁוּבוּ בָּנִים שׁוֹבְבִים, וְלִית מִאֵן דִּישְׁנַח בְּהָ. וַיִּשְׁחוּ כָּל בְּנוֹת הַשִּׁיר, אֱלִין אֵינּוּן דְּסִלְקִין בְּרוּכְנָא בְּכָל יוֹמָא, וּמְנַגְּנֵי נִיגוּנָא דְשִׁיר. כָּל, לְאַסְנָאָה מְלָאכֵי עֲלִיָּאָה לְעִילָא, דְּהוּוּ מִתְחַלְקִין מִשְׁמֵרוֹת לְעִילָא, לְקַבֵּל אֵינּוּן מִשְׁמֵרוֹת לְתַתָּא. שְׁחוּ, אֱלִין דְּלַתְתָּא. כְּבִיכּוֹל, אַף אֱלִין דְּלְעִילָא שְׁחוּ. גַּם מְגַבֵּה יִרְאוּ. וְאַף עַל גַּב דְּמְגַבּוּהָ הוּוּ נְנִסָּא, הוּוּ דְחֵלִין.

איך נשיר את שיר ה' על אדמת נכר?

שְׁחוּ אוֹתָם בְּנוֹת הַשִּׁיר, מִשּׁוּם שֶׁהָרִי שְׂמוֹנִים אֶלְפָּה לְוִיִּם הָיוּ יְדִיהֶם מְהַדְקִים לְאַחוּר. כְּשֶׁהֲגִיעוּ לְנִהְרוֹת בְּבַל, כְּפִנּוּרֹתֵיהֶם הָיוּ תְלוּיִים עַל הָאֵילָנוֹת שָׁם, הָיוּ מְבַקְשִׁים מֵהֶם לְנַגֵּן, וְאוֹמְרִים (תְּהִלִּים קל"ז) אֵיךְ נִשְׁרִי אֶת שִׁיר ה' עַל אֲדָמַת נֹכַר? נִשְׁכּוּ בְּשִׂנְיָהֶם בְּהִנֵּי יְדִיהֶם וְכָרְתוּ אוֹתָם, וְלֹא יָכּוּ לְנַגֵּן, וְהִרְגוּ אוֹתָם.

שְׁחוּ אֵינּוּן בְּנוֹת שִׁיר, בְּנִין דְּהָא פ' אֶלְפָּה לְוִיִּים, הוּוּ יְדִיהוֹן מְהַדְקוֹן לְאַחוּרָא. כַּד מָטוּ לְנִהְרוֹת בְּבַל, כְּפִנּוּרִיהוֹן הוּוּ תְלוּיִין עַל אֵילָנִין דְּתַמּוּן. הוּוּ שְׂאֵלִין לֹון לְנַגְנָא. וְאוֹמְרִי, (תְּהִלִּים קל"ז) אֵיךְ נִשְׁרִי אֶת שִׁיר ה' עַל אֲדָמַת נֹכַר. נִשְׁכּוּ בְּשִׂנְיָהוֹן בּוֹהֲנֵי יְדִיהוֹן וְכָרְתוּ לֹון, וְלֹא יָכִילוּ לְנַגְנָא, וּקְטְלוּ לֹון.

וְחַתְחַתִּים בְּדָרְךָ - שֶׁהָרִי הָיוּ הוֹלְכִים בְּרִיחֵיהֶם עַל צוֹאֲרֵיהֶם, וּמֵהַדְדִיק שֶׁהָיָה חֲזָק, הָיוּ נוֹפְלִים אֶצְבְּעוֹתֵיהֶם בְּדָרְךָ, וַיִּרְמְיָהּ הָיָה מְלַקְטֵם בְּטְלִיתוֹ, וְנוֹשֵׁק אוֹתָם, וּבּוֹכָה עֲלֵיהֶם. וְהָיָה אוֹמֵר לָהֶם: בְּנֵי, וְלֹא אֲמַרְתִּי לָכֶם (יִרְמִיָּה א) תָּנוּ לֵה' אֱלֹהֵיכֶם כְּבוֹד בְּטָרָם יַחְשִׁיף וְגו'! וְעַל זֶה כְּתוּב (שֵׁם ט) עַל הַהָרִים אִשָּׁא בְּכִי וְנָהִי וְעַל נְאוֹת מְדָבָר כּו'.

וְחַתְחַתִּים בְּדָרְךָ, דְּהָא הוּוּ אֲזֵלִין בְּרִיחֵיהֶן עַל צוֹאֲרֵיהוֹן, וּמֵהַדְדִיקָא דְּתַתָּה תַקְוָה, הוּוּ נָפְלוּ אֶצְבְּעוֹתֵיהֶן בְּאוּרְחָא. וַיִּרְמְיָהּ תַּוּהָ לְקִיט לֹון בְּטְלִיתֵיהָ, וְנִשְׁיַק לֹון, וּבְכִי עֲלִיָּהוּ. וְהוּוּ אָמַר לְהוּ, בְּנֵי, וְלֹא אֲמַרְתִּי לָבוּ, (יִרְמִיָּה יג) תָּנוּ לֵה' אֱלֹהֵיכֶם כְּבוֹד בְּטָרָם יַחְשִׁיף וְגו'. וְעַל דָּא כְּתִיב, (שֵׁם ט) עַל הַהָרִים אִשָּׁא בְּכִי וְנָהִי וְעַל נְאוֹת מְדָבָר כּו'.

עשרים ואחד יום. כך משבעה עשר תמוז עד תשעה באב

וַיִּנְאֵץ הַשִּׁקָּד (קהלת יב) - מִיּוֹם שְׂמֻנְצַנְךָ הָאֵילָן הַזֶּה לְבָלוּבִים עַד הַיּוֹם שֶׁעוֹשָׂה פְרִי, הֵם עֲשָׂרִים וְאַחַד יוֹם. כֶּךָ מִשְׁבַּעַה עֶשֶׂר תַּמּוּז עַד תַּשְׁעָה בָּאָב - עֲשָׂרִים וְאַחַד יוֹם בֵּינֵיהֶם. זֶהוּ שְׂפָתוּב (יִרְמִיָּה א) מִקַּל שִׁקָּד אָנִי רֹאֵה.

(קהלת יב) וַיִּנְאֵץ הַשִּׁקָּד, מִן יוֹמָא דְנִצְיִין אֵילָנָא דָא לְבָלוּבִין, עַד יוֹמָא דְעֵבִיד אֵיבָה, חַד וְעֲשָׂרִים יוֹמָא נִינְהוּ. כֶּךָ מִי"ז בְּתַמּוּז עַד ט' בָּאָב, כ"א יוֹם בֵּינֵיהֶוּ. הָדָא הוּא דְכְּתִיב, (יִרְמִיָּה א) מִקַּל שִׁקָּד אָנִי רֹאֵה.

וַיִּסְתַּבֵּל הַחֲנָב, דְּאִתִּיהֵב מִטּוֹלָא עַל כְּתַפּוּי דְזוֹרְעָא דְדוֹד. וְתַפְר הָאֲבִיוֹנָה, דְּאִתְבַּטְלָה עֵבִידַת בֵּית אֱלֹהֵנָא. כִּי הוֹלֵךְ הָאָדָם לְבֵית עוֹלָמוֹ, דָּא הוּא כְּבוֹד, דְּאִסְתַּלַּק לְעִילָא. וּבְנֵי נִשְׂא צְוּחֵיהֶן, וְלִית מִאֵן דִּישְׁנַח בְּהוּ.

וַיִּסְתַּבֵּל הַחֲנָב, דְּאִתִּיהֵב מִטּוֹלָא עַל כְּתַפּוּי דְזוֹרְעָא דְדוֹד. וְתַפְר הָאֲבִיוֹנָה, דְּאִתְבַּטְלָה עֵבִידַת בֵּית אֱלֹהֵנָא. כִּי הוֹלֵךְ הָאָדָם לְבֵית עוֹלָמוֹ, דָּא הוּא כְּבוֹד, דְּאִסְתַּלַּק לְעִילָא. וּבְנֵי נִשְׂא צְוּחֵיהֶן, וְלִית מִאֵן דִּישְׁנַח בְּהוּ.

עַד אֲשֶׁר לֹא יִרְתַּק חֲבֵל הַכֶּסֶף (שם) - הַמְּקוֹם שֶׁהַכֶּהֵן הָיָה מְקַטֵּיר קְטֻרֶת עַל הַמַּזְבֵּחַ הַפְּנִימִי. וְתַרְץ גִּלְת הַזֶּהָב - זֶהוּ בֵּית קִדְשׁ הַקְּדָשִׁים, שֶׁשָּׁם הַכְּרוּבִים שֶׁל הַזֶּהָב. וְתַשְׁבֵּר כַּד עַל הַמַּבּוּע - זוּ מַלְכוּת בֵּית דָּוִד שְׂנַשְׁבְּרָה.

(קהלת יב) עַד אֲשֶׁר לֹא יִרְתַּק חֲבֵל הַכֶּסֶף, אֶתְר דְּכַהֲנָא מְקַטֵּיר קְטוּרַת עַל מְדַבְחָא דְלִנְאוּ. וְתַרְץ גִּלְת הַזֶּהָב, דָּא הוּא בֵּית קִדְשׁ הַקְּדָשִׁים, דְּתַמּוּן כְּרוּבִים דְּדַהֲב. וְתַשְׁבֵּר כַּד עַל הַמַּבּוּע, דָּא מַלְכוּת בֵּית דָּוִד דְּאִתְבַּר.

והרוח תשוב אל האלהים אשר נתנה

וישב העפר על הארץ כשהיה - יחרב בית המקדש, ויהיה כעפר. והרוח תשוב אל האלהים אשר נתנה - זו השכינה, והסתלקות של רוח הנבואה מן העולם.

רבי יודאי פתח, (שם יב) ביום שיזעו שמרי הבית, תנאים ואמוראים, שהיו שומרים העם של ארץ ישראל, והזדעזעו ממקומם.

והתענתו אנשי החיל, כמו שנאמר (בראשית מז) ויש בם אנשי חיל. החטא של בני יעקב, שהיו אנשי חיל וסובלים עוות הדין, כמו שנאמר (איוב ח) האל יעות משפט. קבלו עוות הדין אותם אנשי חיל. שפך דרכי הנחש - אחר שהורג את האדם, חוזר ונושף אותו נשיכה בלי רחמים. זהו עוות הדין.

שלחו להם בני הארץ הקדושה: נאה שאתם יש לכם לבפות פמי שבוכה מרחוק, שהרי אבל ובכיה ומספד בנהי ומרירות לא מגיע לכם, שהרי רחצתם רגליכם, ולא רציתם לטנף אותם כמו מקדם, כמו שנאמר (שיר ה) רחצתי את רגלי איככה אטנפם.

עשרה הרוגי מלכות

אבל אנו ששוכנים בין גדר הנחש, ואורב לנו בכל יום, הורג ונושף, ואנו רואים בעינים עוות הדין שנעשה בינינו, באותם אנשי חיל, שבימיהם שותקו, ולא רוצה דין, שפוחד מהם פחד גדול, ולא יכול לעמד לפנייהם. וכיון שעברו לאותו העולם (הבא) בתשובה, עומד הנחש לפני הקדוש ברוך הוא ותובע דין.

ודיק קרא דבתיב, (שמות כא) וגנב איש ומכרו ונמצא בידו מות יומת. אמר הקדוש ברוך הוא לנחש: יוסף לא היה איש. ונמצא בידו וגו', הרי בידיהם לא נמצא. חזר ואמר, (דברים כד) כי ימצא איש גנב נפש מאחיו מבני ישראל ומת הגנב ההוא.

שמונה מאות שנים היה עומד אותו הנחש ומבקש דין. ואנו שנינו, מי שנתחייב בשני דינים - נדון בחמורה. אוי למי שקבל ענש על חטאו, שהרי המיתה מכפרת על החטאים, וחוזר לקבל ענש אחר.

וישב העפר על הארץ כשהיה, ותחרב פי מקדשא, ויהא כעפרא. והרוח תשוב אל האלהים אשר נתנה, דא שכנתא, ואסתלקותא דרוח נבואה מן עלמא.

רבי יודאי פתח, (שם) ביום שיזעו שמרי הבית, אלן תנאים ואמוראים, דהוו נטרי עמא דארעא דישראל, ואזדעזעון מדוכתייהו.

והתענתו אנשי החיל, כדבר אחר, (בראשית מז) ויש בם אנשי חיל. חובא דבני יעקב, דהוו אנשי חיל, וסבלי עוות דינא, כדבר אחר, (איוב ח) האל יעות משפט. קבילו עוות דינא. אינון אנשי חיל. דבד אורחוי דנחש, לבתר דקטיל לבר נש, אהדר ונשיף ליה נשיכו בלא רחמין, ("חילופי גרסאות") דא איהו עוות דינא.

שלחו להו בני ארעא קדישא, יאות דאתון אית לבון למבכי, פמאן דבכי מרחיק. דהא אכלא ובכיה ומספדא בנהי ומרירו לא מטא לבו. דהא רחצתין רגליבון, ולא בעיתו למנפא לון פמלקדמין. כדבר אחר, (שה"ש ה) רחצתי את רגלי איככה אטנפם.

אבל אנו דשכנין בין גדר נחש, וכמין לון בכל יומא, קטיל, ונשיף, ואנו חמינן בעינין עוות הדין דאתעביד פיננא, באינון אנשי חיל, די פיומיהון שתיק, ולא בעא דינא. דדחיל מינייהו דחילו סגו, ולא יכיל לקיימא קמיהו. וכיון דעברו לההוא עלמא בתיובתא, קיימא נחש קמי קודשא בריהו הוא, ותבע דינא.

והייק קרא דבתיב, (שמות כא) וגנב איש ומכרו ונמצא בידו מות יומת. אמר קודשא בריהו הוא לנחש, יוסף לא היה איש. ונמצא בידו וגו', הא בידיהון לא אשתבת. אהדר וקאמר, (דברים כד) כי ימצא איש גנב נפש מאחיו מבני ישראל והתעמר בו ומכרו ומת הגנב ההוא.

תמני מאה שנין הוה קיימא ההוא נחש ותבע דינא. ואנו תנינן, מאן דאתחייב בתרי דינין, אתדן בחמירא. ווי מאן דקביל עונשא על חובו, דהא מיתה מכפרת על חובו, ואהדר לקבל עונשא

אוי שהתענותו אנשי החיל, וסמאל ונחש עמדו לתבע הדין. על זה נאָה לנו לבפות ולספד, שהקרה הקדושה נשארה בַדד מפל הטובות שהיו בה. באותה השעה ירד סמאל ובלבל את העולם, והכניס הרוח הזו במעי של אותו הרשע מלך רומי, ותבע דין מגבורי העולם. וי לזה! וי לעולם! עוות הדין לא נמצא מיום שנברא העולם קָזה.

איכה בְּנִיךָ הַעֲמוּדִים שֶׁל הָעוֹלָם, עֲמוּדִים תּוֹמְכִים, שֶׁהָעוֹלָם עוֹמֵד עֲלֵיהֶם, וְאַנִּי (ואת) מִתְעַטֵּר בָּהֶם בְּכָל יוֹם? אֵיךְ הִתְעַנּוּתוֹ עַל יְדֵי הַנְּחֹשׁ? אֵיךְ הִתְעַנּוּתוֹ רֹחוֹת קְדוֹשׁוֹת לְהִתְלַבֵּשׁ בְּלְבוּשִׁים נְכָרִים אַחֲרֵים לְדוֹן אוֹתָם בְּקִלּוֹן רַב? וִי לָזֶה! וִי לְעוֹוֹת הַזֶּה!

מִי רָאָה בְּתוֹךְ גֵּן הָעֵדֶן, בְּשַׁעַר שְׁנַמְסֵר הַדִּין לְמַעֲלָה. עֶשֶׂר מְרַגְלִיּוֹת יָפוֹת, הָאוֹר שֶׁל כָּל הַגֵּן, בֵּין כָּל אוֹתָם הָאֵילָנוֹת, מִתְפַּשְּׁטִים וְכֻלָּם יוֹצְאִים הַחוּצָה. וְכָל אוֹתָם הָאֵילָנוֹת שֶׁל גֵּן עֵדֶן צוֹנְחִים וְאוֹמְרִים: וִי שֶׁהִתְעַנּוּתוֹ אֲנָשֵׁי הַחֵיל! וְשׁוֹמְרֵי הַשַּׁעַר שֶׁל גֵּן הָעֵדֶן מְזַדְעָזְעִים, אוֹתָם הַפְּרוּבִים, עוֹלִים וְיוֹרְדִים, וְלֹא נוֹתְנִים מְקוֹם לְהוֹצִיא אֶת הָאוֹרוֹת הַלָּלוּ.

כְּשֶׁהִתְפַּשְּׁטוּ מִתּוֹךְ הָאוֹר שֶׁל לְבוּשֵׁיהֶם. וְעֲלִיּוֹנִים וְתַחְתּוֹנִים צוֹנְחִים כְּנִגְדָם, וְאוֹתָם שׁוֹמְרֵי הַחוֹמוֹת לְמַעֲלָה מְזַדְעָזְעִים, וְכָל צְבָאוֹת רוּם הַשָּׁמַיִם בּוֹכִים וּמְיַלְלִים מִי רָאָה אֶת אֲמִנּוֹ גּוֹעָה וּמְיַלְלֵת? יוֹרְדֵת לְפְרוּבִים, שׁוֹמְרֵי הַשַּׁעֲרִים שְׂבִגּוֹ, וְהֵם מְזַדְעָזְעִים. עוֹלָה אֲמִנּוֹ, וְכָרוּב אַחַד עֲמָה.

וְאֵז לַהֵט הַחֲרֵב הַמַּתְהַפֶּכֶת, שְׁנוּנָה הַרְבֵּה, מִכָּה לְתוֹךְ הַשַּׁעֲרִים, וְיִצְאוּ אוֹתָם עֲשָׂרָה הָאוֹרוֹת. הָעֲלִיּוֹנִים וְהַתַּחְתּוֹנִים צוֹנְחִים: וִי לְעוֹלָם! וִי לְדוֹר!

נָאָה לָנוּ לְבָפוֹת עַל הַכָּל לָנוּ יָאָה לְסַפֵּד כְּתַנִּים, כְּשִׁירְדָה הָאֵם, וְלֹא מְצָאָה אוֹתָם שָׁם בְּגֵן. וְכָל אוֹתָם הָאוֹרוֹת וְהַבְּשָׂמִים גּוֹעִים וּמְיַלְלִים. אֵז הִיא גּוֹעָה וּמְיַלְלֵת. אוֹתָם הַפְּרוּבִים שׁוֹמְרֵי הַשַּׁעֲרִים בּוֹכִים וּמְיַלְלִים, פּוֹתְחִים בְּבִכְיָה. אָנוּ עַל אַחַת פְּמָה וְכַמָּה נָאָה לָנוּ לְבָפוֹת עַל הַכָּל, וְעַל הָעוֹוֹת הַזֶּה.

אָנָּה שָׂא נָא פִּשְׁעֵי אַחִיד וְחַטָּאתָם

עוֹד פָּתַח, (בראשית) וַיִּצְוּ אֶל יוֹסֵף לֵאמֹר וְגו', (שם) אָנָּה שָׂא נָא פִּשְׁעֵי אַחִיד וְחַטָּאתָם וְגו', וַיִּבֶךְ יוֹסֵף

אוֹחֲרָא, וִוִי דִי הִתְעַנּוּתוֹ אֲנָשֵׁי הַחֵיל, וְסַמְאֵל וְנֹחֶשׁ קָיְמוּ לְתַבְעָא דִּינָא. עַל דָּא יָאוֹת לָן לְמַכְבֵּי וְלְמַסְפָּד, דְּקִרְתָּא קְדִישָׁא אֲשֶׁתְּאַרְת בְּדָד מִכָּל טְבוּן דְּהוּוּ בְּהָ. בְּהִיא שַׁעֲתָא נַחַת סַמְאֵל וּבְלַבֵּל עַלְמָא, וְאַעִיל רוּחָא דָּא בְּמַעוּזֵי דְּהָהוּא רִשְׁע מְלַכָּא דְּרֹמִי, וְתַבְע דִּינָא מִתְקִיפֵי עַלְמָא. וִוִי לְדָא, וִוִי לְעַלְמָא, עוֹוֹת דִּינָא לֹא אֲשֶׁתַּכַּח מִן יוֹמָא דְּאַתְבָּרֵי עַלְמָא, כְּדָא.

איכה בְּנִיךָ עֲמוּדִים דְּעַלְמָא, קָיְמוּן סְמְכוּן, דְּעַלְמָא קָיְמוּ עֲלֵיהוֹן, וְאַנָּה מִתְעַטֵּרָא עֲלֵיהוֹן בְּכָל יוֹמָא. הִיךְ הִתְעַנּוּתוֹ עַל יְדֵי דְנֹחֶשׁ, הִיךְ הִתְעַנּוּתוֹ רֹחוֹן קְדִישׁוֹן, לְאַתְלַבֵּשָׁא בְּלְבוּשֵׁין נְכָרָאִין אַחֲרֵינִין, לְמִידֵן לֹון בְּקִלְנָא סְגִי, וִוִי לְדָא, וִוִי לְעוֹוֹתָא דָּא.

מִאֵן חָמָא גּוֹ נְנַתָּא דְּעֵדֶן, בְּשַׁעֲתָא דְּאַתְמַסֵּר דִּינָא לְעֵילָא. עֶשֶׂר מְרַגְלָאִין שְׁפִירָאִין, נְהִירוּ דְּכָל נְנַתָּא, בֵּין כָּל אֵינּוֹן אֵילָנִין. מִתְפַּשְּׁטִין וְנִפְקִין כְּלָהוּ לְבַר. וְכָל אֵינּוֹן אֵילָנִין דְּנְנַתָּא דְּעֵדֶן, צוֹנְחִין וְאַמְרִין, וִוִי דְּהִתְעַנּוּתוֹ אֲנָשֵׁי הַחֵיל. וְנְטוּרֵי תְרַעָא דְּנְנַתָּא דְּעֵדֶן מְזַדְעָזְעוּן, אֵינּוֹן פְּרוּבִים, סְלָקִין וְנַחְתִּין, וְלֹא יַהֲבֵי דוּכְתָא לְאַפְקָא אֵלִין נְהוּרִין.

כִּד אַתְפַּשְּׁטוּ מִגּוֹ נְהוּרִין דְּלְבוּשֵׁיהוֹן. וְעֵילָאִין וְתַתָּאִין צוֹנְחִין לְקַדְמוּתְהוֹן, וְאֵינּוֹן נְטוּרֵי חוֹמוֹת לְעֵילָא מְזַדְעָזְעוּן, וְכָל חֵילֵי רוּם שְׁמַיָּא כְּבָאֵן וּמְיַלְלָן. מִאֵן חָמָא לְאִימָנָא גַּעַת וּמְיַלְלָא. נַחְתֵת לְגַפֵי פְרוּבִים, נְטוּרֵי תְרַעִין דְּנְנַתָּא, וְאֵינּוֹן מְזַדְעָזְעוּן. סְלָקַת אִימָנָא, וְחַד פְּרוּב כְּתֵדָה.

וְכַדִּין לַהֵט הַחֲרֵב הַמַּתְהַפֶּכֶת, שְׁנַנָּא סְגִי, כְּפִשְׁשׁ לָנוּ תְרַעִין, וְנִפְקוּ אֵינּוֹן עֶשֶׂר נְהוּרִין. עֵילָאִין וְתַתָּאִין צוֹנְחִין, וִוִי לְעַלְמָא, וִוִי לְדָרָא.

אָנוּ עַל אַחַת כְּמָה וְכַמָּה אָנוּ יָאוֹת לָן לְמַסְפָּד כְּתַנִּים, כִּד נַחְתֵת אִימָא, וְלֹא אֲשַׁפְּחַת לֹון תַּמָּן כְּנְנַתָּא, וְכָל אֵינּוֹן נְהוּרִין וּבוּסְמִין, גַּעָאֵן וּמְיַלְלָן, כְּדִין גַּעַת וּמְיַלְלָת. אֵינּוֹן פְּרוּבִים נְטוּרֵי תְרַעִין כְּבָאֵן וּמְיַלְלָן, פְּתַחִין כְּבִכְיָה, אָנוּ עַל אַחַת כְּמָה וְכַמָּה יָאוֹת לָן לְמַכְבֵּי עַל כּוּלָּא, וְעַל עוֹוֹתָא דָּא.

תו פָּתַח, (בראשית ג) וַיִּצְוּ אֶל יוֹסֵף לֵאמֹר וְגו' (שם) אָנָּה שָׂא נָא פִּשְׁעֵי אַחִיד וְחַטָּאתָם וְגו' וַיִּבֶךְ

בדברם אליו. החטא - לו הם עשו, והוא מכפר על הכל, ומכפר על חטאם. כיון שהוא מוחל, למי יש לתבע על חטאם? זהו והתענותו אנשי החיל. עוות הדין רב הנה לאותם אנשי החיל. וי לנו, מי ינחם אותנו?

למה הנה עוות הדין הזה? משום שהרי אמנו גרשה וברחה, והלכה לה, ומשום זה עוות הדין נמצא, שנמצא לבדו אותו שהסטין עלינו, ולא הנה מי שימחה בידו ויטען עלינו טענה. על זה נמסרו בידיה כל תקוני אמנו.

יוסף בדברם אליו. חזקא ליה עבדו, והוא מכפר בולא, ומכפר על חובייהו. כיון דאיהו מחיל, מאן אית ליה לתבעא על חובייהו. הוי והתענותו אנשי החיל. עוות הדין סגני, הנה לאינון אנשי החיל, ווי לן, מאן ינחם לן.

אמאי הנה עוות דינא דא. כגין דהא אימנא אתתרכת וערקת, ואולת לה, וכגין דא עוית דינא אשתפכת, דאשתפכתא בלחודהא ההוא דאשטנא עלנא, ולא הנה מאן דימחי בידיה, ויטעין עלנא טענתא. על דא אתמסרו בידיהא כל תיקוני דאימנא.

שאלו נמצאה שם אמנו, היתה מכניסה אותנו לפנים משורת הדין

שאלו נמצאה שם אמנו, לפנים משורת הדין היתה מכניסה אותנו. על זה היא בוכה, ועל זה היא מיללת, על בניה שגלו, ושנהרגו, ושהשמדו בחנם.

דאלו אימנא אשתפכת תמן. לגו משורת הדין אעלת לון. על דא היא בכאת, על דא היא מייללא, על בנהא דאתגלו, ודאתקטלו, ודאשתציאו על מגן.

ובדיניהם לא נמצאה, ועשה בהם אותו הנחש את רצונו. ועל זה כתוב ובפשעיהם שלחה אמכם, שלא תהיה מזמנת בדיניהם. איכה ישבה בדד באותה השעה שהיא היתה לוקחת טענת בניה, ובשבילה הנה נקרע הדין.

ובהינייהו לא אשתפכת, ועביד ההוא נחש רעותיה כהו. ועל דא כתיב, (ישעיה נ) ובפשעיהם שלחה אמכם. שלחה אמכם, דלא תהא זמינת בדיניהון. איכה ישבה בדד בההוא שעתא, דאיהי תות נסכה טענת בנהא, וכגינה אתקרע דינא.

וכשאותם עשר המרגליות (השבטים) יצאו מגן העדן להתלבש בלבושים אחרים, כל הלבושים נמסרו ביד הנחש, פרט לאחד, שהוא ראובן, שכתוב (בראשית לו) וישב ראובן אל הבור.

וכד אינון עשר מרגלן נפקו מגן עדן, לאתלבשא בלבושין אחרנין, בלהו לבושין אתמסרו בידא דנחש, בר חד, דאיהו ראובן. דכתיב וישב ראובן אל הבור.

ועל שנתן העצה לזרקו לבאר, הוא נתפס בבאר, ונצל. וזהו רבי אליעזר הגדול, כשתפשוהו למינות, ונתנוהו בבור, ונצלה נשמתו של ראובן.

ועל דיהב עיטא למרמי לבירא, איתפס איהו בבירא, ואשתויב. ודא איהו רבי אליעזר הגדול, כד תפשוהו למינות, ויהבוהו בבירא, ואשתויבת נשמתיה דראובן.

ברוך יהו"ה לעולם אמן ואמן. ימלוך יהו"ה לעולם אמן ואמן

